Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

ŠANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 28 — So. Boston, Mass., Liepos (July) 14 d. 1921 m. — Metai VIII

Lietuviai Sukilo Prieš Lenkus

NAUJI ŽELIGOWSKIO PLANAI.

Lenkai Sumušti ties Švenčionimis ir Voložinu

LENKAI ŠAUKIASI INTERVENCIJOS.

Lietuvių Inform. Biuro Žinios

LIETUVOS ŽINIOS.

SUKILIMAS VILNIAUS APIELINKĖJE.

BERLINAS, liepos 9 d. Vilniaus apielinkėje prasidėjo smarkųs mušiai sukilusių lietuvių ir baltgudžių su skyriais jen. Želigowskio, užgrobusio Vilnių.

Sukilėliai susidrutino apkasuose, likusiuose iš laikų karės rusų su vokiečiais.

Gardino apielinkės ukininkai prisidėjo prie sukilėlių.

Želigowskio skyriai baisiai kertami. Jie yra neišeitiname padėjime.

Kruviniausi mušiai yra ties Švenčioniais ir Voložinu. Šiose vietose lenkai visiškai sumušti.

Tokią telegramą iš Berlino paskelbia pereito panedėlio rusų New Yorko dienraštis "Russky Golos." Anglų spauda apie tai tyli, ir iš Liet. Informacijų Biuro apie tai žinių neturime.

Laukiame užtvirtinimo ar prieštaravimo šiai žiniai.

LIETUVOS INFORMACIJŲ BIURO PRANEŠIMAS.

Lietuvos Atstovybė Amerikoje gavo iš Kauno kablegramą:

Lietuvos laikraščiai pasitikėdami Vilniaus žiniomis praneša, kad lenkai tikisi, jog Želigowskis busiąs priverstas pasitraukti, bet tuomet kilsiąs naujas maištas su Želigowskio adjutantu, kapitonu Pristoru priesakyje. Jis yra Pilsudskio patikimas ir pavesiąs vadovybę generolui Rydz Smiglys. Patėmijama siuntimas Kaunijon civiliai persirėdžiųsių karinių agentų, kurie vietos žmonių vardu turi sudaryti sukilimą ir šauktis lenkų pagelbos. Vilniuje plačiai kalbama apie terorą prieš Lietuvos ministerius, kuriems geriaus teksią, negu neseniai teko Užsienių Reikalų Ministeriui d-rui Puryckiui. Trijų narių, lenkų frakcija Steigiamam Seime, įteikė Kontrolės Komisijai ilgą memorialą-skundą prieš Lietuvos Vyriausybę už manomą lenkų persekiojimą ir prašo intervencijos, nėsą, tai paskutiniai jų žingsniai. Incidentas Vyriausybės svarstomas ir manoma bus padaryti atatinkami žingsniai.

Lietuvos Informacijų Biuras.
Liepos 6, 1921 m.

KAUNAS, VII, 7 d. (Elta). Š. m. liepos m. 6 d. Lietuvos Delegacijos pirmininkas p. Galvanauskas darė Steigiamajame Seime pranešimą apie Tautų Sąjungos Tarybos pasiulymus lietuvių - lenkų ginčiui išrišti. Laike pranešimo, kuomet pranešėjas paskaitė Tautų Sąjungos pasiulymą, Seime kilo didelis triukšmas visų frakcijų atstovai protestavo prieš tokias nepriimtinas sąlygas, kokias yra Tautų Sąjungos Taryba pasiulusi. Visų partijų spauda yra griežtai nusistačiusi prieš tą pasiulymą. Ministerių kabinetas šiądien galutinai aptars atsakymą Tautų Sąjungos Tarybai.

VILNIJOS lenkų liaudies taryba š. m. liepos m. 3 d. savo slaptame posėdyje nutarė steigti Vilniaus, Švenčionių ir Trakų apskrityse ginkluotas gyventojų "kovos kuopas." Asmenos ir Vileikos apskričių ginkluoti gyventojai lenkams neištikimi. Tenai lenkai sudarė iš civiliai persirengusių želigowskio kareivių poznaniečių miliciją.

KAUNAS, VII, 8 d. (Elta). Š. m. liepos m. 6 d. Ministerių kabinetas priėmė Užsienių Reikalų Ministerio Puryckio motyvuotą negatyvą atsakymą į Tautų Sąjungos pasiulymą.

STEIGIAMOJO Seimo posėdyje š. m. liepos 6 d. buvo perskaitytas lenkų frakcijos atstovo Grajevskio skundas ant Lietuvos Vyriausybės del tariamojo lenkų persekiojimo Lietuvoje, skundą jisai buvo padaves Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijai. Skaitant tą dokumentą kilo Seime didelis pasipiktinimas. Keli atstovai puolėsi prie lenkų frakcijos atstovo Liauso su kumščiais. **Liet. Inf. Biuras.**
VII, 9 d., 1921 m.

TAUTŲ SĄJUNGOS Taryba, svarstydama savo posėdyje Genevoje lietuvių - lenkų ginčą birželio m., 28 d., buvo abiem pusėm pasiuliusi: tęsti pertrauktas Briukselio derybas toliau pradedant š. m. liepos 15 d., įvesti į abiejų šalių delegacijos atstovus nuo Vilnijos, be to lenkai privalėtų ligi š. m. rugsėjo mėn. ištraukti iš Vilnijos Želigowskio kariuomenę, lietuviai gi ligi š. m. rugpiučio 1 d. turėtų savo kariuomenę demobilizuoti, ginčyjamoji teritorija turėtų buti valdoma iki klausimas bus galutinai išspręstas Tautų Sąjungos kontrolės komisijos, kuri turėtų iš vietos gyventojų sudaryti 5 tukstančių žmonių miliciją. Pasirašytoji tarp Lietuvos ir lenkų sutartis turėtų buti ratifikuota (užgirta) netik abiejų valstybių seimų, bet ir busiančio Vilnijos seimo. Tarp Lietuvos ir lenkų turėtų buti tuojau užmegsti diplomatiniai ir prekybos santikiai, Lenkai su šiuo pasiulymu principaliai sutiko. Lietuviai gi tokias sąlygas priimti atsisakė.

LIETUVOS Delegacijos nariai Galvanauskas ir Soloveičikas š. m. liepos m. 3 d. grįžo iš Ženevos Kaunan. Š. m. liepos m. 4. d. Ministerių kabinetas svarstė Vilnijos klausimą.

Ir jie dar drįsta vadintis lietuviais!

BIRŽELIO mėn. 27 d. tapo įsteigtas "Lietuvos Paskolos Komitetas", susidedąs iš Amerikos lietuvių visuomenės darbuotojų; Paskolos Komiteto tikslas yra, padėti neišpirktąjį dar "Laisvės Paskolos" dalį (300,000 dolerių) isplatinti Amerikos lietuvių tarpe. Nutarta yra visą priruošiamąjį darbą užbaigti ligi rugpiučio m. 1 d., kad paskui galima butų Lietuvos prašomąją paskolą nealizuoti trumpu laiku.

Lietuvos Informacijų Biuras.
VII, 9 d., 1921 m.

LIETUVOS ŽINIOS.

IŠ LENKŲ FAFRONTĖS.

LIUBAVAS (Mariampolės aps.). Gegužės 31 d., 1921 m. Liubave įvyko baisi žmogžudybė. Tą dieną buvo suimtas visiems žinomas lenkų agitatorius Vincas Ramanauskas iš Liubavo miestelio, vos prieš metus sugrįžęs iš Amerikos. Nuo pat sugrįžimo pradžios varė kuosmarkiausią agitaciją prieš Lietuvą, buvo kelis kartus suimtas, bet vis buvo paleidžiamas Minėtą dieną, milicininkas Julius Mešlius 10 val. rytą suėmęs Vincą Ramanauską ir pasodino jį į Liubavo valsčiaus arešto namą. Apie 2 val. po piet buvo paruošta pastotės padvada, paimta iš Ramanausko svainio nuvežti jį į Kalvariją. Milicininkas suimtąjį Vincą Ramanauską pasisodino šale savęs į vežimą ir išvažiavo į Kalvariją. Bevažiuojant suimtojo svainis vežėjas pasuko iš kelio, neva norėdamas paimti žolės iš pievos sunkiai kelionei. Privažiavus rugių lauką prie pievos iš rugių iššoko suimtojo brolis Stasys Ramanauskas su šautuvu rankoje ir sušuko: "rankas aukštyn!" Suimtatis tuomet griebė milicininką už gerklės, išvertė iš vežimo, o jo brolis pribėgęs vėrė durtuvu per pačius vidurius, persmeigė kiaurai ir ėmė daužyti sužeistąjį, išmušdami akis, dantis, nosį ir perplaudami galvą. Kaip paskiau pasirodė, suėmus Vincą Ramanauską, buvo padaryta visų jo giminių slapta sutartis — nužudyti milicininką. Čia tas yra nuostabus daiktas, kad Vinco Ramanausko brolis yra pabėgęs dar rudenį 1920 m. į lenkų pusę, del apsivogimo Liubave ir iki šiai dienai slapstosi Lenkuose. Pasirodo, kad per 4 valandas buvo pranešta tam pabėgėliui į antrą pusę, kad jis per tiek laiko galėjo atvykti į šią pusę ir papildyti tokią žmogžudybę. Del šio nužudymo yra nuliudęs visas Liubavo valsčius, ypatingai lietuviai, nes nužudytasis buvo labai darbštus Lietuvos labui, blaivus vyras ir nė vieno nenuskriaudė išbuvęs Liubave 6 mėnesius **Liubavo valstietis.**

ŠVENČIONYSE IR ŠVENCIONĖLIUOSE lenkai paleido gandus, buk jie atveža miltų, druskos, javų, kuriuos skolną lig rudeniui ukininkams ta sąlyga, kad, kai jie rudenį grąžins vietoje vieno pudo — 1 p. 15 sv. Istikrųjų gi pasirodo, kad lenkai jokių produktų ukininkams nedalina, bet organizuojama tam tikrus agitacinius punktus (tikriau sakant agitacines krautuves) tokiems gandams skleisti. Pasitaikius kam nors važiuoti į lietuvių pusę, žandarai važiuojantį sulaiko ir veda ištirti į agitacinę krautuvę. Čia paklausia, ar krautuvninkas tą žmogų pažįsta. Krautuvninkui pasakius savo nuomonę del to žmogaus šaukdamas palikęs žmogų iseina, o krautuvninkas pradeda siulyti miltų, druskos ir kitų prekių pigiausiomis kainomis, sakydami, kad lenkai atvežą didžiausius transportus. Žmogus perėjęs šiapus demarkacijos linijos pradeda pasakoti prekių pigumą lenkų pusėje, kurių dalis, pavyzdziui, kvietiniai miltai tikrai pargabentl iš Lietuvos. Be to, dvarų kumečiai pradeda skleisti tokius gandus, pasakodami keliaujantiems šiapus demarkacijos linijos, busią lenkai dovanoję jiems sėklų, nes tai lenkai ponai žadą padidinti jiems ordinariją. Patys žandarai sulaiko einančius šiapus demarkacinės linijos, agituodami pasakoti lietuviams, kaip Lenkijoj gera gyventi.

Naujokus ima, bet mažai kas eina. Žandarai gaudo, bet tas jiems sunkiai vyksta. Sužinota, kad Vilniaus valdžia manantl paskelbti naują naujokų ėmimą 18-tų ir 19-tų metų, nes vyresnių metų vyrai nesislepia, esti namie ir ko ne visi turi pasus. Jų nemaną šaukti, bet tėsiog vieną gražią naktį suimti ir vežti, nes šaukiami visuomet suskuba pasislėpti. Paskutinį laiką pradėta gaudyti. Jauni vyrai suimami ir vežami pirma į Švenčionis, vėliau kalbama, į Poznanę.

Šiomis dienomis viena grupė, sudaryta iš 100-to sugaudytų žmonių išvežta.

Dabar lenkai uždėjo mokesnį žemei po 66-10 markių nuo dešimtinės.

ŠVENČIONIŲ IR ŠVENČIONĖLIŲ apylinkės išristi dideli miškų plotai ir medžiai vežami upe į Vilnių, o iš ten net į Poznanę. Paskutinį laiką miškų kirtimas turės sustoti, nes senesni žmonės turi žemę dirbti, o jaunesiuosius, atvykusius į mišką uždarbiauti, pradėjo gaudyti ir išvežti. Po to žmonės sustojo ėję į mišką uždarbio jieškoti.

Už kiekvieną sugautą naujoką lenkai moka 50 lenkų markių. ("Lietuva").

VILNIUS.

P. Chardigny byla. "Rzeczpospolita" praneša tardytojo teisėjo sprendimą pulk. Chardigny'o byloj, kad kaltinamas šios moterys: Rožė Aleksandravičaitė, Adelaida Zenskaitė, Marija Fedorovičaitė, Felicija Prokopovičaitė, Marija Stanevičaitė, Teresė Stanevičaitė, Antanina Kulickaitė.

Iš kaltinamųjų Kulickaitė nesurasta, o kitos davę pasižadėjimus neišvažiuoti. Kadangi pasirodė, kad pulkininkas Chardigny nebuvęs labai užsigavęs (?) ir nepasiskundęs kaltininkėms, tai pasikėsinimo jo asmeniui byla panaikinta.

LIETUVIŲ GIMNAZIJA. "Vilniaus" pranešimu, Vilniuje šeštadienį š. m. 4 d. I-ji Vilniaus Vyrų Gimnazija atsisveikino su baigusiais tos gimnazijos 8 klalių kursų auklėtiniais.

M. BIRŽIŠKOS BYLA (kelinta?) 'Vilniaus'' pranešimu, birželio 6 d. IV nuovados taikos teisėjas p. Bučinskis teisė "Vilniaus" Redaktorių M. Biržišką del patalpinimo "V." Nr. 112 "Gandų", jog lenkai birželio 1 d. gausią užleisti Vilnių lietuviams. Kaltinamas iš Baudž. Statuto 263 str. 1 d. (platinimas, žinant, jog jos neteisingos, žinių, kurios gali sukelti visuomenėje neramumo) neprisipažino esąs kaltas, nurodydamas: 1., jog tokių gandų buta ir nieko čia nemanyta, nepaduota, 2 gandai paduota lietuvių laikraštyje, tat skiriant lietuviams, kuriuos tokie gandai galėjo tik raminti ir teikti jiems gero upo, 3 lenkų spauda, žinoma, tų gandų nepakartojo, tat lenkų visuomenėje jokio neramumo kilti negalėjo. Kaltinamojo nuomonė, daugių daugiausia jis bus nusikaltęs prieš 307 str. (klaidingos žinios paleidimas per neapsižiurėjimą), nes turint daug visokeriopo darbo sunku, laikraštį redaguoti, visako prižiurėti, o savo vieton liuosesnis žmogus rasti sunku, nes Vilniaus lietuvių spaudos redaktoriai nuolatos administracijos, tai teismo, tai lenkų spaudos yra persekiojami.

Teisėjas nuteisė M. Biržišką 100 m. bausmės ir 20 m. teismo išlaidų užmokėti, o jei neįstengs jis užmokėti, tai parą atsėdėti.

AUŠROS VARTAI — laikraščių kioskas. "Vilnius" įdėjo šį redakcijos gautą laišką:

"Negaliu nutylėti, kas su manim atsitiko pereitą sekmadienį Aušros Vartuose. Nuėjau aš ten anksti rytą pasimelsti. Žiuriu — vaikščioja po besimeldžiančius bažnyčioje vaikinas, balta kamža apsitaisęs ir dalina kaž-kokius spausdintus lapus, o žmonės jam aukoja pinigų. Kai priėjo prie manęs, aš pasielgiau kaip ir kiti: pasiėmiau spausdinį ir daviau 10 markių, — maniau — busią kokios istorijos apie stebuklus prie Aušros Vartų paveikslo, ar apie šv. Kazimierą, ar apie kitas Vilniaus šventenybes. Ugi paskiau pažiuriu — laikraštis "Nasz Sztandar" 28 Nr., gegužės 29 d., paprastasai lenkų rašpalaikis, giria lenkų "rojų" ir reikalauja Vilnių pri-

(Seka ant 8 pusl.).

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

Prie 16 kp., Worcester, Mass.:

Kastantas Marcinkevičius,
Jonas Stanaitis,
Juozas Pupka.

Auka Sandaros Fondan nuo 6 kp., Silver Creek, Pa. $5.00.

NAUJA A. L. T. SANDAROS 72 KUOPA, LOS ANGELES, CAL.

Los Angeles lietuviai tėvynainiai, matydami musų, sandariečių, tvirtą, teisingą ir nenuilstančią kovą už pilnai laisvą demokratišką Lietuvos valstybę ir brangindami laisvę ir demokratiją, skaitlingu bureliu sekančiai įstojo į musų eiles:

J. Juozapavičius,
D. Dumša,
F. Valuckas,
F. Kaselis,
P. A. Ambrazas,
K. Lubinas,
Ona Ramanauskienė,
E. Juozapavičienė,
M. Minkus,
N. Dumšienė,
Petras Petrulis,
P. Vaitkus.

Šisai aukščiaus minėtų tėvynainių prisidėjimas prie Sandaros turi labai didelę reikšmę. Jie padidindami musų eiles, padidįs ir visą veikimą tėvynės labui, jie priduos daugiau energijos tiems, kurie iki šioliai nešė tą sunkią darbo naštą. Tad varde **Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros septynes dešimts vienos kuopos sveikinu** šią naują, jauną 72-rą sesutę (kuopą), pilnai pasitikėdamas jos dideliems darbams supažindinime amerikiečių lietuvių su kitrais demokratijos idealais.

K. J. PAULAUSKAS,
A. L. T. S. Sekr.-Adm.

SMARKIAI SUJUDO.

Po visas kolionijas sandariečiai sujudo prie didelio veikimo. Pirmiausiai šiame vasariniame sezone savo dabštumą parodė Mass. sandarečiai, surengdami milžinišką išvažiavimą, kuris buvo liepos 4 d. Šis išvažiavimas visais atžvilgiais puikiai nusisekė ir davė geras pasekmes.

Taipgi paskutiniai laikais susiorganizavo Pittsburgho kuopų apskritys, ir štai liepos 24 d. taipgi rengia didelį išvažiavimą. Connecticut sandariečiai, kurie pereitais metais sumušė rekordą savo veikimu, šiais metais taipgi nesnaudžia, nes liepos 31 d. rengia didelį pikniką. Tas parodo, kad net trįs apskričiai stojo į lenktyniavimą, ir kiekvienas iš jų pasirengia paleisti "bombą" į skiaudžiausią morgičių vietą. Pažiurėsime, kuris išlos pirmenybę.

Taipgi didelis veikimas matosi ir tarp pavienių kuopų, nes kiekviena kuopa prisiunčia naujų narių. Naujų narių gavime, kol-kas pirmenybė priklauso 16 kp., Worcester, Mass., kur kas sąvaitė gauna daug draugų. Tad į darbą visi sandariečiai! Užbaigkime šį vasarinį sezoną su didele žyme. Tegul nelieka nė vienos kuopos, kuri nesurengtų bent vieną išvažiavimą. Taipgi norėčiau atkreipti domę visų sandariečių į Dr. D. Alseikos maršrutą. Dr. Alseika važinėjo pardavinėdamas "Varpo" B-vės akcijas. Jisai už poros sąvaičių užbaigs savo misiją ir išvažiuos Lietuvon. Kadangi Sandara yra sudarius artimus ryšius su Valstiečių Sąjunga, tai musų, sandariečių, yra pareiga paremti to maršruto užbaigimą, ir paimti bent po vieną "Varpo" B-vės akciją. Čia nėra joki dovana, bet tik įvesdinimas pinigų, kurie neš gerą pelną. Iš to turėsime gerą pelną ir sustiprinsime savo artimus draugus. Akcijos parsiduoda po $12.00. Kas paims tris akcijas, gaus dovanų "Lietuvos Ukininką," kas paims nemažiau kaip penkias, tai gaus "L. U." ir "Varpą." Pinigus siųskite "Sandaros" Adm., tai gausite ir pakvitavimus.

K. J. PAULAUSKAS,
"Sandaros" Adm.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

WORCESTER, MASS.

Musų mieste gyvena pusėtinai lietuvių, ir yra visokių nuotikių. Svarbiausiais nuotikiais netik Sandaros kuopa neatsilieka nuo kitų kuopų, bet ir nariai taipgi neatsilieka su mokslu. Šiomis dienomis užbaigė augstesnę mokyklą Classical High School, p-lė Juzė Rauktytė.

P-LĖ JUZĖ RAUKTYTĖ.

P-lė J. Rauktytė priklauso prie A. L. T. S. 16 kp. ir eina finansų raštininko pareigas. Pasižymėjusi kaipo veikiesnė už kitas ir gana daug darbuojasi A. L. T. S. naudai. Nors ir čia gimusi, bet nuo lietuvių veikimo neatsilieka. Taipgi priklauso prie dailės draugijos "Aušrelės" ir čia nevien tik del vardo, bet darbuojasi ir kiekviename parengime ima veikiančią rolę. Beto, dar atliekamu laiku lanko Bostono Lietuvių Muzikos Konservatorijos skyrių Worcesteryje, kurį vadovauja gerb. komp. M. Petrauskas. Pasidėkavojant gerb. kompozitoriui, pusėtinas burelis Worcesterio jaunimo yra pakilęs dailėje. Vasaros laiku p-lė Rauktytė darbuosis prie "Amerikos Lietuvio," o ant žiemos žada eiti į universitetą studijuoti komercijos šaką. Linkėtina kogeriausios kloties lavinimesi moksle ir dirbti darbo žmonių naudai.

A. L. T. S. 16 kuopa kas kart vis didėja pasidarbuojant pirmininkui ir organizatoriui. Mat, seniau čia žmonės buvo penami marksiniais rojais ir krikščioniškų demokratų dora ir meile. Bet nuotikiai Lietuvoje iš veikimo krikščionių demokratų frakcijos Steig. Seime žmonėms prakrapštė akis. Pamatė, kad tie ponai, prisidengę gražiomis skraistėmis, stoja nuoliai u. dvarponius. Kaip visur, taip ir Worcesteryje, lietuviai suvažiavo iš Lietuvos bežemiai ir mažažemiai ir, žinoma, jiems pradeda nepatikti ir jau pradeda permatyti savo padarytas klaidas praeityje. Ir drąsesni stoja į sandariečių eiles. Žiemą kuopa rengiasi statyti keletą veikalų ir paskaitų ir t. t., kad suartinus lietuvius, supažindinus su A. L. T. S. principais ir veikimu.

Liepos 3 d. Lietuvių Ukėsų Kliubas parengė pikniką savo parke. Suvažiavusieji turėjo progą pasilinksminti. Parkas yra prie ežero. Grajino Liet. Benas. Taipgi kalbėjo pil. A. J. Gotautas apie 4 liepos ir t.t.

Worcesteryje, kaip ir kitur, siaučia bedarbė. Pusėtinai daug lietuvių važiuoja Lietuvon. Žinoma, važiuojantiems geriausiai patarnauja pil. M. Paltavičia. Patartina lietuviams ir kreiptis pas savus, vietoje eiti kur nors pas kokius kitataučius.

Taipgi čia Dievo tarnai neatsilieka ir, susišaukę savo "pakarnias" buriutes, rėžia "spyčių". Spyčiai yra kunigiški. Pasmailina liežuvį į p. Vileišį, toliaus p. F. J. Bagočių. Mat, labai susijudinę, nes viena šventa draugija parsikvies p. Bagočių kalbėti. Taipgi ir vyčiai pasižymi savo gyvumu, nes turi iškalę ant muro, kuriame buna, didelėmis raidėmis "Lietuvos Vyčiai." Tuomi viskas ir užsibaigia. **Juodas Trupinys.**

LOS ANGELES, CAL.

Jau birželio 5 d. mass-mitinge pil. K. Lubėnas rinko vardus norinčių prisirašyti prie A. L. T. S. kuopos. Padavė vardus gerokas skaitlius, todel Lubėnas ir sušaukė susirinkimą birž. 28 d., vakare, pil. D. Dumšos šapoje, 411 S. Main St. Atidarydamas mitingą paaiškino Sandaros mierius ir perskaitė administratoriaus Paulausko laišką. Laiške paskirtas mus kuopai numeris 72. Susirinkusieji išrinko komitetą: pil. D. Dumša pirm., O. Ramanauskienė prot. rašt., J. Juozapavičia fin. rašt., Elz. Juozapavičienė kasininkė, organizatoriai N. Dumšienė ir P.Ambrazas. Nariai užsimokėjo kaikurie už metus, kai-kurie už pusę metų. Tokiu budu jau musų mieste Sandaros kuopa iškart iš 10 narių gyvuoja ir pasitikima ant organizatorių ir visų narių darbštumo, jog ji gan padidės, nes nariai gaus laikraštį "Sandarą" ir matant judėjimą tarpe lietuvių visose valstijose, atsiras daugiau upo uoliau darbuotis.

Negalima nepastebėti, kad tarpe čionykščių lietuvių pastaruoju laiku apsireiškė judėjimas. Moters organizuojasi, renka aukas našlaičiams Lietuvoje. Susitvėrė Sandaros kuopa ir atgaivinama T. M. D. kuopa. Pirma buvo Liet. Pil Kliubas ir 75 S. L. A. kuopa. Todel reikalingiausios organizacijos čion yra ir naujai atvykusiems lietuviams jau nereikės energijos dėti jas organizuoti, bet tik iš savo kuopų persikelti arba neprigultintiems tik įstoti - prisirašyti.

Sekantis Sandaros kuopos susirinkimas bus liepos 15 d. 5:30 val. vak., pirm. D. Dumšos šapoje, 411 S. Main St., room 260.

O. Ramanauskienė.

PITTSBURGH, PA.
Iš Sandariečių Veikimo.

Birželio 26 d. buvo šauktas Sandaros kuopos iš Pittsburgho apielinkės sutverti apskritį. Paskirtu laiku, 3 v. po pietų, į L. M. D. svetainę atvyko nuo 43 kuopos iš N. S.: P. Norbutas, K. Laudanskas ir J. Rambauskas; nuo 36-tos buvo J. Virbickas, A. Vainorius, J. Brazauskas, K. Rožiukas, ir daugiau neateinant jau buvo manyta, kad reikės išsiskirstyti, kadangi iš čia gyvuojančių 5 kuopų buvo tik nuo 2-jų kuopų atstovai. Besitaisant skirstytis, štai dar atvyko nuo 62 kuopos, iš Braddock, Pa., Pran. Liutkus ir Pet. Oreška. Tuo griebtasi už darbo sutverti apskritį. Kiek padiskusavus, pasirodė, kad apskritys yra naudinga ir nuo 3 kuopų atstovams esant, nutarta apskritį tverti. Pirmiausiai eita prie išrinkimo valdybos. Pirmininkas išrinktas Pran. Liutkus, sekr. Juozas Virbickas, 2-ras sekr. K. Laudanskas, kas. Ign. Rambauskas, kas. globėjai: Kaz. Brazaitis ir Petras Oreška.

Taigi apskričio pradžia padaryta, mazgas užmegstas tarpe trijų kuopų. Beabejonės prisidės ir dar dvi likusios kuopos, taip kad per vasarą susitvarkysim tarpe savęs, kad atėjus rudenio vėsesniems vakarams bus, beabejo, pradės sistematiškas veikimas, kaip tai: organizavimas naujų kuopų ir sustiprinimas mus pačių silpnesnių kuopų.

Ištikro, mums, sandariečiams, reikia daugiau veikti mus pačių organizacijos labui. Mes daug dirban ir aukuojame mus Tėvynei Lietuvai, bet mažai domos atkreipiame į savo pačių organizacijos reikalus ir į mus sandraugus Lietuvoje, tai yra, į Valstiečių Sąjungą, kuri kovoja už demokratiją pilnoje to žodžio prasmėje.

Mes, sandariečiai arba tautiečiai, galime sakyti, daugiausia aukojom ir tiesiog siunčiam Lietuvos valdžiai, kokia ji nebutų, bet turėtume atminti, kad jei viską paims į savo rankas kunigai ir ponai, tai istikro mes nė vienas to nenorėsime. Taigi ar nelaikas mums butų visiems smarkiau pradėti veikti, varyti didesnę agitaciją, kad tuo tą savo skolą išbaigti mokėti ir duoti pinigišką pagelbą mus sandraugams Lietuvoje. Mes neveikdami neatsieksime nieko. Reikia darbo ir ne vienai ypatai, bet visi turim padirbėti, jei mums rupi laisva, neprigulminga Lietuva. **J. Virbickas.**

UNION CITY, CONN.

Conn. apskričio piknikas artinasi, ir laikas pradėti visiems Conn apskričio sandariečiams rengtis prie tos iškilmės. Mieli broliai ir sesutės! čia bus vienas iš puikiausiu smarkiausių parengimų musų kolionijoje, Union City, Conn., Linden Park. Bus ko naujo išgirsti ir bus geros progos pasilinksminti su šokiais vasarinėje svetainėje ir bus tenai tyro oro pakvėpuoti. Visiems yra žinoma vieta, kad yra visokių žaislų ir virvės traukimas, ir lenktynių, ir taipgi bus daug visokių juokų, ir bus smarkųs kalbėtojai, kaip visiems žinomas Conn. apskričio pirmininkas A. Mikalauskas ir "Sandaros" administratorius. Bus proga išgirsti apie dabartinį Lietuvos padėjimą ir jos visus vargus, apie Lietuvos su lenkais kovas nupieš "Sandaros" administratorius. A. Mikalauskas taipgi gauna daug žinių iš Lietuvos.

Nepamirškite ateiti į minėtą pikniką ir apielinkės visų kolionijų lietuviai. Maloniai prašome atsilankyti senus ir mažus: seniems bus geras užsiėmimas su košiute 'ice cream," o jauniems su visokiais šokiais.

Ir taipgi yra užkviesti smarkiausi, garsus, išlavinti chorai, isgirsite švelnių balselių: bus New Britaino "Varpo" choras, su smarkiais dainininkais, ir Bridgeporto "Spindulio" choras taipgi smarkus.

Stokime, broliai, petys į petį! Šiais metais mes einame pirmyn, kaip pasirodo iš kitų apskričių, tai turim ir mes darbuotis, kad nepasiliktume užpakalyje, nes dar mes tik pirmą pikniką rengiame. Kol atšals, surengsime keletą pasilinksminimų ir galim padaryti didesnę granatą ir trenkti į musų morgičius, kad lig metinio suvažiavimo nerupėtų prašyti pa gelbos. Tegul trenkia parkuniška macia arba stiprumu, tegu visas apskritys nemiega ir dirba nors po mažą kulką nuperka ir paleidžia į morgičius, kad šiais metais pradėtume kalbėti apie nuosavybę — mano nupirkimą!

Sandarietės ir sandariečiai nepamirškite tos brangios progos. Visus be skirtumo į pikniką užkviečia,

Rengimo Komisija.

SUSIRINKIMAI.

TAMAQUA, PA.

Liepos 18 d. bus mėnesinis susirinkimas Sandaros 47 kuopos, 7 val. vakare, P. Belo svetainėje. Malonėkite konoskaitlingiausiai susirinkti. Kviečia,

A. J. Banišauskas, rašt.

ŽEMĖS REFORMA.

Jau antruoju skaitymu pradėta skaityti žemės reformos įstatymas, kuris skaitymas manoma užbaigti liepos pradžioje.

Kaip prie pirmo, taip ir prie antro skaitymo keliama daug ginčų — ta smarki kova tarp St. Seimo frakijų, nes yra didelių skirtumų nusistatymuose šiuo klausimu.

Svarbiausia kas sukelia ginčus, tai: 1) paėmimas žemių iš klebonų, 2) atlyginimas už paimamas žemes iš dvarponių, 3) kiek paliekama žemės dvarponiui jo nuosavybėn ir 4) kokiomis sąlygomis žemę duoti bežemiams ir mažažemiams.

Aš čia pabrėšiu, kaip ir kodel nusistačiusios vienaip ir kitai didesnės St. Seimo frokcijos

Del paėmimo žemių iš klebonų.

Kunigų ir turtuolių vedamoji frakcija krikščionys - demokratai stovi už tai, kad klebonų žemės butų visai neliečiamos, nors jie turėtų ir didžiausius dvarus. To, esą, neleidžia kanonai (bažnyčių įstatymai). Jei nuo klebonų žemę paimti, tai butų didžiausia nuodėmė tiems, kurie balsuotų už paėmimą. Jei norima paimti, tai reikėtų prašyti augščiausios dvasiškos įstaigos, kad duotų pavelijimą.

Kitaip žiuri į šį klausimą Valstiečių Sąjunga, socialistai liaudininkai demokratai ir socialdemokratai. Jiems yra aišku, kad klerikalai visuomet gąsdina pragaru, kada tik norima įsivelti į klebono skvernus — atimti iš jų valdomas žemes ir jas atiduoti tiems, kurie neturi iš ko pragyventi. Kunigai tik turi savo amatą ir iš jo gali kuopuikiausiai pragyventi. Apart to, ar galima atrasti kame nors tokią kvailą valstybę, kuri turėtų vadovauties kokiais nors įstatymais atskirų organizacijų. Kiekvienam valstybės žmogui yra aišku, kad valstybėje kita valstybė negali gyventi. Todel remianties šiais motyvais minėtos frakcijos ir balsuoja už tai, kad iš kunigų žemės turi buti atimtos.

Opus klausimas yra atlyginimas dvarininkams už paimamas is jų žemes.

Krikščionys demokratai — klerikalai, vedami kunigų, kaip visuomet, taip ir šiame klausime, gina dvarininkų reikalus. Jie stovi už tai, kad dvarininkams but už žemę užmokėta prieškarinėmis kainomis. Jie nenori, kad nukentėtų dvarininkų kišenius. Šičia Valst. S-ga su soc. liaud. demokr. ir soc.-dem. ir gi laikosi vienos nuomonės, butent reikalaujama, kad iš dvarininkų žemė butų paimta veltui. Ir kaip-gi. Lietuvos valstybė, išteriota ir sunaikinta rusų, vokiečių, lenkų, įvairių bermontininkų ir kolčakininkai, ekonominiai yra nusilpninta. Ir, jei reikia mokėti dar dvarininkams 400-600 auks. už dešimtinę — valstybei bus didelis smugis ir vėl pasidarys tų pačių dvarininkų baudžiauninkė, bet jau ne atskiri piliečiai, visa valstybė. Kaip tas atsilieps į darbininkus ir ukininkus? (Čia aš manau surišti 4-tą klausimą).

Sulig krikščionių demokratų nusistatymo dvarininkams turės išmokėti valstybė, o valstybė turės paimti tas sumas iš krašto, apdedant didžiausiais mokesčiais ir taip nusilpusius ukininkus, o taip pat turės mokėti kas metas nuo 1 iki 5 pudų rugių nuo dešimtinės tas, kas paimtosios iš dvarininkų žemės gaus — (jei iš karto neužmokės nustatyto už žemę mokesčio).

Aš minėjau, kad ukiai yra nusilpę. Ir kaip-gi. Jie nuo 1914 m. dar tebeneša rekvizicijų naštą. Vokiečiams išeinant, ukiuose liko vienas kitas vos kojas bevelkąs arklys, viena kita karvė; žemė didžiausiai nualinta, ištisų valsčių triobėsiai sudeginti, kol tas viskas atsistos ant kojų, reikia ukininkams duoti atsilsėti, o taip pat turėti omenyje musų naujos valstybės didelius reikalus. O darbininkai ar galės, gavę keliolika dešimtinių žemės užmokėti kas metas nuo 1 iki 6 pudų už dešimtinę? Jiems reikia jug pasistatyti šiakie — tokie triobėsiai, reikalingas arklys, karvė ir ukio padargai, o juk Lietuvos darbininkai neturi susikrovę tiek lėšų, kad tuojau tą viską įsigyti, valstybė didelios pašelpos ir-gi negalės duoti. Tai darbininkai pradės gyventi su keliais auksinais. Beabejonės, kad ir tuos mokesčius vargu galės užmokėti.

Nereikia dar užmiršti, kas tie tokie dvarininkai. Tur but neapsiriksiu pasakęs, kad is jų yra 99% musų valstybės priešai, tos kirmėlės, kurios pasilinguosios po musų jaunos valstybės šaknų, griaužia tas šaknis, kad greičiau ją nudžiovinti, kad greičiau nuversti ir kad greičiau parsikviesti Varšavos ponus. Jie ir šiandien išbėgę į Lenkiją, su ginklu rankose kėsinasi mus pavergti.

Turint omenyje tuos faktus, ar begali buti kalba apie kokįnors atlyginimą dvarininkams už žemes?

O krikščionys demokratai-klerikalai vis-gi stovi už tai, kad atlyginti!

Paimant iš dvarininkų žemes, dar yra jiems paliekama dalis iš jos. Krikščionys demokratai ir čia, be abejonės, gina dvarininkų reikalus. Kol kas jie yra nusistatę palikti 80 dešimtinių kiekvienam. (Bet tas jų nusistatyemas, rodos, dar negalutinas — gal but, kad jie paliks ir daugiau).

Valstiečių S-ga ir soc. liaud. dem., matydami, kad pas mus yra daug bežemių ir mažažemių, apart to, turėdama omenyje, kad grįš daug Lietuvos piliečių iš Amerikos, kurie taip pat norės įsigyti sklypą žemės, siulo palikti tik 50 dešimtinių. Bet Seime krikščionys demokratai turi absoliutį daugumą (daugiau kaip pusę visų atstovų) atstovų, todel mažai vilties, kad šitas V. S. ir l. pasiulymas praeis.

Reikia pabriežti dar vieną didelį skirtumą iš social-demokratų frakcijos. Jie stovi už nacionalizavimą visų dvarų ir atidavimą jų darbininkams bendram valdymui. Bet panašus valdymas yra sunkus ir nepatogus gyvenimo praktijoje.

Aš paliečiau čia atskirų Seimo frakcijų nusistatymus apibrėžtuose manimi klausimuose. Bet, gal but, kad šitas nusistatymas kiek pasikeis (aš čia turiu omenyje krikščionis demokratus). Tą parodys ateitis, apie ką, gal but, turėsiu galimybės gerbiamiems skaitytojams pranešti. Valstietis.

Kaunas, 16-VI-'21.

EXTRA!

Liepos 8 d., Rumford, Me. P. J. žiurio prakalbose suorganizavo naują A. L. T. Sandaros kuopą. Valio nauja kuopa ir visi sandariečiai! "Sandaros" Adm.

Karui Siaučiant

Bočių Atmintojas

(Tąsa).

Tą dieną iš ryto prasidėjus mušiams iš miesctelio surikiavę net visus nerikiuotus kareivius buvo nuvarę kur tai apkasų link, taip, kad kokią valandą miestelyje liko tyla, lyg grabe, kolei už valandos tą tylą sugriovė betvarkis jų atsitraukimas.

Rytojaus diena praėjo viskas ramiai, retkarčiais pasigirsdavo koks šuvis, bet ir tas toks nedrąsus, baugus.

Ketvirtadienyje, t. y., 14 (27) gegužės m. rytą, kas tai mums girioje pranešė, kad vokiečiai iš nakties pabėgo. Mušio tą naktį nebuvo ir nenorėjosi tikėti. Paskui paaiškėjo, kad netiesa ir vokiečiai dar laikėsi. Dienoje prasidėjo mušiai. Po piet ant pavakario išėjome iš miško ant kalnelio pasižiurėti į gimtuosius Kurtavėnus, kaip jie atrodo po mušio sukurių. Miestelis buvo paskendęs dumuose, visa gamta atrodė rusti ir apsiniaukusi, vien dumai ir dumai... Ten palei perkasą, laukuose pasimatė kanuolių iššovimo dumai, nusitesė jie lyg driežas ir vėl nieko per aprukimą nesimatė. Negalėjau pažinti savo gimtinės, ji man atrodė kokia tai tolima turkų žemė, apie kurią senukai-kareiviai joje buvę papasakodavo, nebeatrodė ji man pažįstama, bet svetima, svetima... Aukštai ant musų galvų užlėkė rusų aeroplanas ir apsižvalgęs nuskrido atgal. Vokiečiai pradėjo į jį šaudyti iš artilerijos ir šrapnelių ugnimi aplink vainikuoti, bet nepakenktas nuskrido tolyn. Sutemus nuėjome gulti.

Rytą išsivarę į skynimą galvijus pajutome netolimus rusų šuvių sprogimus, sprogo čia pat už miškelio, kuriame mes buvome; nuo ryto pradėjo terškėti kulkosvydžiai ir šautuvai; patrankos susijudino smarkiau ir užė viskas vienu akordu. Ant pietų išėjome pasižiurėti mušio. Išėjus ant kalnelio, už medžių stovint pradėjome sekti mušį. Rusų patrankų šoviniai puolė į vokiečių apkasus, į Kurvuvių kalną, tai palei bažnyčią, kapines, ant kelio, miestelyje ir kitose vietose, kur ką pastebėjo. Šrapneliai sprognėjo apie bažnyčios bokštą ir plyšo, versdami kamuoliais baltų dumų. Viena granata puolė ant kelio tarpe dvaro ir klebonijos sodo, kita palei kapines; į Kartuvių kalną, kur laikėsi vokiečiai, puolinėjo be skaitliaus. Pasimatydavo tik žemių ir dumų glėbys, iškylantis į viršų, tai apkasų lentos, o čia paskui jo įduimui kitas šovinys. Pasimatė vienos granatos puolimu iškilantį iš apkasų viena žmogaus koja su žemių ir dumų kamuoliu ir puolė lauke, išnešiodama vokiečių kareivio kąsnelius, matyt toji gerai pataikė, vokiečiai buvo pradėję bėgti, bet rusų šrapneliai pakirtusieji vėl keletos jų suvarė atgal į apkasus. Dešinėje pasimatė iš girelės išbėgant po kelis, tai po burelį žalių kaveivių ir išbėgę puola ant žemės, o paskui jų kiti išbėga. Vokiečių kulkosvydžiai užvirė smarkiai dirbti, šautuvai taip pat, bet ik pradėjo rečiau veikti artilerija, tuokart rusai ėjo į antpuolį ir atakavo miestelį. Perėjus jiems Kurtuvos upelį vokiečiai, matydami, kad rusams jų ugnis nekenkia ir jie iškastomis pakeliu ir lauke grabėmis eina jiems į užpakalį pabėgo į girią. Nuo miestelio pasimatė didelis juodų dumų kamuolis, pradėjo degti miestelis, pirmiausiai nuo bažnyčios, paskui ir visi triobėsiai, vokiečiai bėgdami tyčia padegė. Mušiui einant žmonės buvo subėgę į bažnyčią pasislėpti nuo šuvių, bet uždegdami miestelį, o pirmiausiai bažnyčią, vokiečiai juos išvarė laukan ant atviro lauko po sprogstančiais patrankų šoviniais. Puolė viena granata tiesiog į vieną namą, jį užlaužda ma, kitą palei elgėtyno duris, išversdama sieksninę duobę. Šrapnelis sprogo gatvėje, nukaudamas vokietį, ką tik išlindusį iš pastogės; antroji šrapnelė pasiekė per daržą bėgančius du vokiečių, vieną iš jų pakirsdama. Antrasis likęs gyvas pasiėmęs dar mirštantį savo draugą už kojų, užsivertęs ant pečių nunešė kur tai paslėpti nuo ruso akių, kad nepalikus jiems lavono. Vokiečiai bėga galutinai baigiant deginti miestelį. Benorint uždegti vieną namą išbėgo iš jo vienas gyventojas su basliu rankoje ir pradėjo vyti apsiginklavusį vokietį, kuris bėgo nuo jo pametęs namą, kadangi į miestelį prisiartino rusai ir išsipylę grandinėje ėjo kas sykis artyn, imdami į belaisvę likučius vokiečių. Žmogus vokietį išsivarė į daržą, kur susitiko rusus, kuriems vokietys atateko belaisvėn. Rusai matydami šitokį reginį juokais nestvėrėsi, bet vokietys belaisvės išvengti nebegalėjo. Užėmę degantį miestelį, rusai užtiko pasislėpusių vokiečių kitose vietose: po statine ir rubuose ant triobų viršaus, kitus bulvių rusiuose. Dvaro sode už muro kiti dar gynėsi iki paskutiniai, nors rusai artinosi kas sykis artyn ir kitiems išbėgimas buvo nebegalimas. Įėjus į dvaro sodą, vienas sužeistas vokietis, gulėdamas dilbėlėse sužeidė vieną iš besiartinančios rusų grandinės kareivį, bet pastebėtas likos nukautas ir palaidotas vietoje nepalikus nei žymės kapo ir užminta toji vieta, kad jo niekas nerastų, buvo tai kerštos žymė. Tarpvartyje prisiartinus rusams vienas vokietys dar bandė durtuvu gintis nuo prisiartinančių trijų rusų ir šoko ant jų su durtuvu, bet pakirstas pargriuvo ten.

Vokiečiams pabėgus iš miestelio pradėjo apsikasti miške. Pavakaryje galvijus susivarę į tankynę kiti ėjome į gyvenamąsias triobeles miške, kur slėpėsi nuo mušio miestelio gyventojai. Per miškelį pasitikome besitraukiančius vokiečius. Veidai mėlynai pabalę ir nuvargę, linguodamiesi ėjo, merginas pamatę dar ėmė juokauti, bet juokas, matomai, nekoks. Kitur apsikasusi batarėja jau pylė į miestelį iš kur prieš valandą atsitraukė; vieni traukėsi, kiti dar šaudėsi. Nuėjus į gryčiutę miškelyje radome daugiau ten žmonių, savo tėvų neradome, tad nutarėme eiti į J—kius, tikėdamiesi ten rasti. Einant keliu priešais girdėjosi vokiečių patrankos staugimas, mes manėme dar prasilenkti pro ją, bet užėjome tiesiog ant jos. Priėjus artyn ji iššovė: ugnis blykstelėjo ir sudrebėjo aplink, nesitikėto šuvio nusigandau ir kuone apvirtau į užpakalį. Vokiečiai toliau eiti neleido ir liepė eiti atgalios "nach Berlin," mes negaudami nueiti pas tėvų, grįžome vėl į pirmiau minimą triobelę prie kaimynų.

Temstant atėjo palei gryčiutę kelesdešimts vokiečių ir paprašė gerti, už tvartų ant daržo pradėjo kastis prieš miestelį apkasus. Žmonės sujudo ir susiėmę ryšulius pradėjo kraustyties toliau į girią. Vokiečiai vokiškai ką tai nesuprantamai į mus kalbėjo ir rodė nebijoti, rodydami, kad jie šaudys į miestelį ir jie, gali buti ramųs. Suprantama kiekvienam, kad nuo vokiečių šuvių galime buti ramųs, bet užtai rusas pajutęs čia esančius vokiečius atidarys savo kanonadą. Visi išsikraustėme į girią ir tarp daubų sugulėme. Naktį biški buvo pošaltoka, bet naktis praėjo ramiai, be mušio. Jei but prasidėjęs mušis, mums butų nejauku, kadangi buvome tarp apkasų, netolimais jų. Rytą vos pradėjus švisti, ėmė rėkti pelėda. Mums buvo neaišku: vokiečiai duoda kokius ženklus, ar tikroji pelėda klykia. Ėmė visaip spėlioti, bet tikrosios pelėdos riksmo bijojosi kaipo blogo ženklo ir pranašavimo.

Rytą saulei tekant drąsuoliai pro apkasus giriomis nuėjo į miestelį pasižiurėti, kas ten stovi, pargrįžę papasakojo, kad jau rusai iš vakarykščios užėmė. Rusų pusėje pakrumiais matėsi rukstančios ugnelės, bet abi pusi iš po vakarykščio baliaus tylėjo ir silsėjosi. Iš miestelio pargrįžusieji papasakojo apie rusus, liepė visiems bėgti į rusų pusę, kolei neįdienoję ir nesusitvarkę vokiečiai, nes paskui bus vėlu. Susiėmę galvijus, 75 išviso, leidomės giriomis į miestelį. Užbėgusi viena mergė pradėjo į mus rėkti, girdi, kur einate, vokiečiai ten stovi, prapulsite. Sykį pasiryžę užduoti atlikome, nuėjome tiesiog ant rusų apkasų. Tankumyne, baloje užtikome vokiečių sargybą, jie mus paliepė grįžti atgalios, nuduodami nesuprantą leidomės išilgai, ieškodami išėjimo ir pro kelias sargybas pravaryti, grįžti atgal, galų-gale užtikome, kad niekeno neperiškadijami perėjome į rusų pusę. Stovėjusiu du jaunu vokietuku juokėsi vokiškai šnekėdami ir neatkreipdami į mus atydos, o mes tuokart suskubome išlysti iš girios į laukus. Lendant laukan pasimatė ant lauko apkasai, o juose gyvumas, manėme, kad vokiečiai ir darėsi nejauku, manėme, kad sveiki dingę su viskuo, bet pamatę vieną rusą supratome, kad tai jų buta ir drąsiai per apkasus išėjome į užpakalį. Jie pradėjo mus klausinėti, ar daug esama vokiečių, mes pasakėme, kad mažai ir paskutinę sargybą palikome už pusės versto. Rusai stiprinosi apkasus ir liepė mums skubėti į užpakalį, kadangi už valandos prasidės mušis. Mes bent pusvalandį pasiganę dobiluose per kokius 300 žingsnių nuo apkasų leidomės į miestelį. Miestelis buvo sudegęs ir ruko dar degėsiai. Sveikos likusios tik ar keturios triobos. Bažnyčios išdegę bokštai ir stogas, vidus išlikęs sveikas, kadangi buvo muro ir uždegta iš viršaus. Bokšte apvirtęs laikėsi lange varpas, lyg šaukdamas į dangų atkeršyjimo už žiauriausius darbus; laukuose juodavo didelės granatų įmuštos duobės; ant Kartuvių kalno matėsi išdaužyti vakarykščiai vokiečių apkasai. Nemalonus ten buvo reginys. Ant vieno apkasų kranto voliojos viena širdis,toliau kitos žmogaus kuno dalys. Viename užtvertame apkase matėsi iš žemės kyšanti viena ranka, toliau stovėjo stačias į rusų apkasus atstatęs šautuvą pajuodęs vokietys, staiga į kaktą nukautas, kad nespėjo nei savo stovio apmainyti, ir pasilikdamas, kaip liko užtiktas mirties. Tikrai buvo mirtini apkasai.

Už valandėlės puolė į pakurtuvių pievas (palei miestelį) du šoviniai ir mes su galvijais pasitraukėme iš tos vietos toliau už miestelio, pas Jurgiškio kalnelį.

Apie pietus pajutau smarkesnį judėjimą, vokiečiai pradėjo jieškoti rusų stovyklos. Linartų laukuose ir toliau matėsi puolančios granatos ir sprogstančios šrapnelės. Ten, suprantama, kad buvo keno nors apkasai.

(Dar ne viskas).

Kova Del Mokyklos Reformos Ar Del Tikybos Mokslo?

Balandžio mėnesyje Steigiamajame Seime pirmuoju skaitymu buvo priimta pradžios mokyklų įstatymo sumanymas. Debatai ėjo ištisus tris posėdžius. Buvo ten kalbama apie mokyklos ir mokslo reformą, bet ginčyjamasi buvo beveik tik del vieno klausimo: turi ar neturi buti mokykloje išguldinėjama tikybos mokslas, o jei turi, tai ar jis privalomas turi buti visiems mokiniams, ar tik tiems, kurių tėvai ar globėjai to panorės. Ir čia ginčo ne galas: vieni mano, kad tėvai arba mokiniai (jei jie subrendę) patys raštu turi pareikšti savo nenorą tikybos mokytis (taip sako pažangieji krikšč. demokratai), kiti gi (soc. liaud. - dem.) — kad toksai pareiškimas reikalingas tiems, kurie nori mokytis.

Kaip šis klausimas bus galutinai ištpręstas — tuo tarpu esminio skirtumo nepadarys, nors kiekybėje gali kartais skirtumas nemažas buti. Įsivaizdinkime tėvą, kuris yra privestas raštu pareikalauti, kad jo vaikas butų tikybos mokomos arba nemokomas. Čia daug priklausys nuo aplinkybių, nuo jo santykių su aplinkiniais žmonėmis ir savo artimiausiais giminėmis, su kuriais jis visų ryšių taip lengvai nutraukti negali, o tam tikrose sąlygose toksai raštas kaip tik gali vesti prie tų ryšių nutraukimo arba bent prie jo pagadinimo. Ir kuriuo tikslu — norisi paklausti.

Žiurint pažangaus žmogaus akimis reikėtų klausimas kiek kitaip statyti. Ko mes iš mokyklos turime teisės ir galime reikalauti? — Rodosi, aišku. kad mokykla prirengtų vaiką buti žmogum, gyventi. Bet kuriuo butu tas rengimas turi eiti? Ar bus tas rengimas tinkamas, jei iš mokyklos bus prašalintas tikybos mokslas? Žinoma, čia kiekvienas socialistas ir net nesocialistas pasakys, kad ne, — kad reikia pati mokymo programa keisti ir t. t., ir t. t. Ir su visu tuo reikia sutikti — ir del pačios programos keitimo bent socialistų tarpe didelio ginčo kilti negali. Bet patsai tikybos mokymo klausimas tuomi dar neišprendžiamas, lygiai kaip neišprendžiamas mokyklos reformos klausimas pašalinus tikybos mokslą iš mokyklų mokymo programos. Nes lengva pasakyti, kad tikybos mokymas yra grynai sąžinės dalykas ir kaipo toksai turi buti iš mokyklos pašalintas ir pavestas bažnyčiai. Taip nusistačius tenka ir antras žingsnis žengti — mokyklos mokymo programą taip sutaisyti, kad vaikams liktų laiko bažnyčion eiti ir ten tikybos pamokų klausyti. O kokia iš to nauda mokymo ir mokslo reikalui? — Jokios; nes vaikui jokio skirtumo nedaro, kur jisai turės klausyti pamokų — skirtumas ir didelis skirtumas yra, **kokio turinio** tos pamokos. Nes jei bažnyčioje bus griaujama tai,kas mokykloj statoma—arba atvirščiai, tai naudos nebus nei iš bažnyčios nei iš mokyklos pamokų. Aš žinau, kad daugelis socialistų ir ne socialistų, reikalaudami pašalinti tikybos mokymą iš mokyklos tikisi tuo pačiu tikybos mokymą pašalinsią iš mokomųjų dalykų programos. Bet viena — tai didelis apsirikimas. Prancijos ir kitų valstybių praktikos pavyzdžiai gana aiškiai rodo, kad pašalinus tikybos mokymą iš mokyklos nei žmonių mokslingumas bei kulturingumas nepadidėja, nei kunigų įtaka žmonėse nesumažėja. O tai butų vienintėlė nauda, kuri tikybos mokslo pašalinimą pateisintų. Ir jei taip, tai ar verta del viso to tiek ginčytis? Ir ar neverta, vieton galvojus apie tikybos mokymo pašalinimą, pagalvoti apie jo reformavimą?

Apskritai man rodosi, kad nelaimė yra ne tame, kad musų žmonės yra religingi arba kad jiems iš mažų dienų tikybos dalykai mokykloje ar kitur išguldinėjama. Taip pat tikybos išguldinėjimo svarbiausias tikslas ir uždavinys visai nėra tame, kad žmone doros prisakymų išmokyti. Tai, kas žmogų doru daro, yra jo pačioje prigimtyje, ir kritingą valandą, kada žmogus vienaip ar kitaip pasielgia, apie tikybos pamokas jis galvoja mažiausiai. Bet ne tame klausimo esmė, o tame, kad žmogui, šiaip, ar taip, tenka gyventi ir susidurti su VISAIP tikinčiais žmonėmis, o ir patsai žmogus visuomet į ką nors tiki, — nors ir į tai, kad jis į nieką netiki. Jei šitaip, tai žmogui reikiagi pažinti, KAIP tie žmonės, su kuriais jis susiduria, TIKI, t. y., kaip jie mano apie save ir savo santykį su pasauliu bei kitais žmonėmis. Ir čia naivus bei tikslo nepasiekiantis butų dalykas, jei mes norėtume ar tikėtumės sulaikyti vaiką savo tėvų tikybą pažinti arba tėvui trukdyti jo vaiką su savo tikyba supažindinti. Prie ko mes galime, turime teisės ir net privalome eiti — yra tai tas, kad kiekvienas, vienaip ar kitaip tikintis žmogus, kitą žmogų ir jo pasielgimus tikrai galėtų suprasti ir teisingai įvertinti, o jei patsai žmogus vienaip ar kitaip tiki, tai kad jis tikėtų sąmoningai, giliai, o ne delto, kad jį taip išmokino arba taip jam liepė tikėti. Ar galima šito pasiekti prie dabartinio tikybos mokymo arba tą mokymą visai pašalinus? Ašku, kad ne. Nes prie dabartinio tikybos mokymo vaikui kalte įkalama vienas ar antras tikėjimo dėsnis, bet kaip jis išsiplėtojo, kuo jis parindžiamas — to iš dabartinių tikybos pamokų nesužinosi, — žinoma, jei nepasitenkinsi sugestyviu tvirtinimu, kad "taip reikia" arba "taip Dievulis liepė tikėti." O kaip kiti žmonės tiki, apie tai iš dabartinių tikybos mokytojų nieko neišgirsi arba jei išgirsi, tai pačius niekus arba tiesiog neapykantos diegus sėjant.

Kad toks tikybos mokymas mokslo atžvilgiu netinkamas — tai visiems pažangesniems žmonėms aišku ir be paaiškinimų. Iš to ir išeina reikalavimas tikybos mokymą visai iš mokyklos pasalinti. Bet pašalinus padėtis nė kiek nepagerės, greičiau gali dar pablogėti. Kitaip dalykai stovėtų, jei tikybos mokymas mokykloje butų paliktas ir tai privalomuoju mokslo dalyku, bet kad mokiniai butų suvedami į pažintį ne tik su savo tikyba, bet ir su tuo, kuo ji skiriasi nuo kitų pas mus žinomų ir sutinkamų tikybų, taip su tuo, kuo šitos tikybos skiriasi nuo kitų bent svarbiausiųjų pasaulio tikybų. Tada tai ištikrųjų ir mokslui nauda butų, nes mokinių pasaulio žvalga pasidarytų platesnė, ir žmonių kulturos pažangai, — nes žmonės, pažinę kitų žmonių tikybas kompetentingų asmenų teisingai nušviestas, toleratingesne pasidarytų,- ir pačiai tikybai daugiau naudos butų, nes tada jei žmogus kokią tikybą išpažintų, tai išpažintų ją ne iš nežinojimo ar baimės, o iš įsitikinimo.

As žinau, kad šitoks tikybos sutvarkymas ir jo priverstinumas mokyklose daug didesnio pasipriešinimo iššauks įvairių tikybų kunigų tarpe, negu visiškas pašalinimas. Taip pat ne vienas socialistas, budamas ne socialistinės, bet laisvamanių atseitų pasauliažvalgos įtakoje, pakraipys galvą sakydamas, kad tai prasižengimas prieš mokslą ir paidagogiją mokinių galvas tikybos mokymu užimti. Bet man, kada aš skaitau ar klausau seno ginčo apie tikybos palikimą ar pašalinimą iš mokylos, visuomet prisimena prieš dešimtį ar penkioliką metų parašytas, o mano prieš keletą metų skaitytas anglų rašytojo Bensono romanas "Pasaulio Viešpatis" (The Lord of the World) ir pastarųjų metų atsitikimai Rusijoje ir kai-kurie apsireiškimai kitose tautose. Bensonas parašė ateities romaną a la Bellamy, tik jis piešia ne ateities rojų, o kovas del to rojaus. Jis išpranašavęs visuotiną pasaulio karą su daugeliu smulkesnių, kurios ištikrųjų šio karo metu pasitvirtino ir atsitiko, eina toliau ir piesia tolimesnes kovas, kurios išsyk yra grynai socialistinio charakterio a la Rusijos bolševikų revoliucija ir turi pasisekimo, bet kurios pamažu galų-gale išsivysto į kovas del religijos ir pasaulėžiuros ir del jų viepatavimo pasaulyje. Šis antrasis religinio pasaulio karas, kur vienoje pusėje stovi pasaulio valstybių sąjungos pasaulinė valdžia, o kitoje Rymo popiežiaus, po kurio, kaip galingiausiojo, vadovybe susijungia visų kitų tikybų atstovų, yra vedamas dar tobulesniais technikos išradimais, negu pirmasis politinis karas ir delto karo laimei besikeičiant galų-gale iš visos vakarų Europos kulturos padarinių lieka vieni griuvėsiai. Žinoma, visa tai yra rašytojo fantazijos vaisiai. Bet kai prisimini visas nors ir šių dienų kovas del tikybos mokymo mokyklose ir jos įtakos valstybės gyvenime ir palygini su tuo,kas yra nupiešta Bensono romane, taip pat kaip prisimeni, kad didelė jo paranšavimų dalis (pasaulio karas, socialinė revoliucija Rusijoje) jau išsipildė ir išsipildė labai panašiai, kaip Bensonas buvo išanksto nupiešęs, pagaliau, kaip prisimeni nors ir paskutinę religinę demonstraciją Petrapilyje ir apskritai visa tai, kas dabar pasaulyje dedasi, tai nenoroms reikia imti abejoti ir bijoti, kad ir kiti Bensono pranašavimai neišsipildytų, — nes religinis momentas pas žmones yra daug galingesnis, negu paprastai manoma, ir religiniai sufanatizuotą žmogų į kryžiaus karą galima įtraukti ne vieną kartą. Ir tiek pasaulinės, tiek dvasinės inteligentijos uždavinys turėtų būti — dėti visas galimas pajiegas, kad priaugantis jaunimas įgytų ne tik mokslo žinių, bet ir plačių pažiurų ir pasidarytų tolerantigas prie kitaip manančių ar kitaip tikinčių žmonių. O šito negilima pasiekti nei tikybos mokymą iš mokyklos išmetus, nei jį paliekant taip, kaip ligi šiol buvo. Čia yra reikalinga pagrindinė tikybos mokymo reforma. Kai-kur kunigai šitai supranta ir pripažįsta, pav., vokiečių katalikų teologas kun. Dr. Wildebrand, parašęs tuo reikalu knygą, kuri, deja, dvasinės vyriausybės paskui pasmerkta buvo. Vis delto tiems kunigams, kuriems tikrai rupi žmonių ateities gerovė ir pačios tikybos reikalas, reikėtų patiems rimtai pagalvoti apie tikybos mokymo reformą.

A. Ž.

SANDARIEČIAI PLATINKITE SAVO ORGANĄ "SANDARĄ" IR UŽRAŠYKITE SAVO GIMINĖMS LIETUVON.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly
"THE LEAGUE"
Published Every Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
827 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams kainuoja	(Amerikoje)	$2.50
" "	Kanadoje	$2.75
" "	(Užsieniuose) ..	$3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

TAUTOS FONDO SEKRETORIUS KALBA APIE ATSKAITAS.

"Dirvos" No. 27 Tautos Fondo sekretorius K. J. Krušinskas straipsnelyje "Dėlei "Sandaros" priekaištų", daug kalba apie atskaitas, net pasižada, su tam tikromis išlygomis "pakartoti" jas.

Lietuvių visuomenė laukia iš Tautos Fondo AIŠKIŲ atskaitų, o ne tų miglotų fabrikacijų, pilnų visokių tamsių užkampių, kurias T. F. viršininkai vadina atskaitomis. Ne "atkartojimo" norime, tik aiškios atskaitos. Čia nė išvadinimo "Don Kischotais" neužtenka.

ATSKAITOS BE SKAITLINIŲ.

Jau kelintą kartą T. F. sekretorius stengiasi išduoti atskaitas. Neperseniai "D-ke" rašė apie atskaitas, ir gale straipsnio sušuko, kad jau dabar, tai jau visiems aišku,jog T.F. atskaitos išduotos. Tas sušukimas buvo labai naivus, nes visame atskaitos gvildenime nebuvo visai vartotos skaitlinės. Atskaitos be skaitlinių — esą labai aišku!

ŠIEK-TIEK SKAITLINIŲ.

Straipsnyje, kurį dabar gvildename, sekr. K. J. Krušinskas jau šiek-tiek skaitlinių paduoda. Sako, kad T. F. išleido $38,338.-42 Bioyr'o Biurui — Lietuvos publikacijos reikalams; $33,-000.00 Washingtono Inf. Biuro ir Ekzekutyvio Kom. reikalams; $75,000.00 Lietuvos Misijai per prof. Valdemarą ir kun. Alšauską, prie taikos konferencijos Paryžiuje; Informacijų Biurui Šveicarijoje, užlaikymui trijų atstovų Paryžiuje;$11,000 Laisvės Sargų ir Brigados reikalai.

Ačiu už šias skaitlines, bet ar tai viskas, ką T. F. išleido ne savo partijos reikalams? Ar važinėjimas Bartuškų, Bielskių, Mastauskų, Alšauskų etc. taip jau grynai Lietuvos reikalai, be partijos reikalų priemaišėio?

LIETUVOS IR PARTIJOS REIKALAI.

Niekas nesako, kad T. F. nė biskį jo surinktų pinigų nepavartoja visuotiniams reikalams. Jis yra priverstas šį-tą išleisti ir viešiems reikalams, kitaip gi jis negautų aukų, kurias visuomet renka "Lietuvos labui." Bet kiekvienas įsigilinęs į klerikalų veikimą žino, kad jie toli gražu ne visas aukas vartoja viesiems Lietuvos reikalams. Niekam nėra slaptenybė, kad prieš rinkimus į dabartinį Lietuvos Steigiamąjį Seimą klerikalai varė atkaklią agitaciją, kuri lėšavo kruvos pinigų. Didelė tų pinigų dalis paėjo iš Amerikos — iš Tautos Fondo. Klerikalai Lietuvoje laimėjo — ir ką jie daro? Gi varo atžagareivių darbą, remia dvarponius su skriauda bežemių arba mažažemių Lietuvos žmonelių. Į Tautos Fondą aukoja prasčiokai, kurių didžiuma mano grįžti į Lietuvą ir ten apsigyventi. Ar jie butų davę nors skatiką į T. F., jeigu butų žinoję, kad jų pinigai bus suvartoti jų pačių skriaudai?

SLĖPIMAS IR KLAIDINIMAS.

Visuose atsiliepimuose p. K. J. Krušinskas savo tonu ir implikacija taip aiškiai skelbia, buk T. F. VISI pinigai eitų ne klerikalų partijos reikalams, tarsi įsakmu tą pasakytų. Bet tegu p. Krušinskas atvirai, vyriškai pasako: ar Tautos Fondo įstatuose nėra tam tikras skirsnelis, kurs 30% fondo pinigų skiria partijos (klerikalų) reikalams? Vienok nė viename susirinkime, kuriame teko dalyvauti, renkant T. F-ui aukos neteko išgirsti paaiškinimo, kad aukų dalis eis klerikalų partijai— visur skelbėsi tik, buk aukaujama "Lietuvos labui." Toks užslėpimas yra klaidinimas visuomenės. Jus, klerikalai, tyčia užslepiate tą pasisavinimą viešų pinigų — tas yra paprasta apgavystė. Pats, p. Krušinske, kaipo sekretorius atsiliepdamas nė sykį nepaminėjai tų nuošimčių. Dėlko? Ar ne tam, kad daugiau pinigų įviliojus į klerikalų varžą?

Kitas dalykas — budamas T. F. sekretorius, p. Krišinske, pasakyk doro žmogaus (ne jėzuitišku) garbės žodžiu, ar T. F. nesuvartojo daugiau, kaip 30 % gryniems savo partijos reikalams? Ar nėra T. F. išlaidose tokių dalykų, kuriuos su gėda slepiate?

KOKIŲ ATSKAITŲ LAUKIAMA.

T. F. nėra iki šiol išdavęs tokios atskaitos, iš kurios butų matyti, kiek jo suaukautų pinigų buvo sunaudota viešiams Lietuvos reikalams, ir kiek "partijos reikalams." Nujautimas yra, kad daug daugiau nė kaip T. F. įstatų 30%, ir kad T. F. nepaskelbia tų atskaitų, tai ar gi padyvysite, jei visuomenė mano, kad T. F. savo atskaitose turi užkasęs šešką? Visuomenė butinai turi žinoti ir tą, KOKIU BUDU partijos reikalų pinigai buvo suvartoti, ir KOKIU BUDU viešų reikalų pinigai išleisti. K. J. Krušinskas, rodos, pats supranta, kad tokių atskaitų, iš kurių šie dalykai paaiškėtų, iki šiol T. F. nėra išdavęs, tad jo pasisiulymas "atkartoti" pseudo-atskaitas visai ne vietoje. Suprask, gerb. sekretoriau, kad šie reikalavimai yra ne asmeniškas "Sandaros" redaktoriaus užsigeidimas, bet tai visuotinas Amerikos lietuvių pageidavimas. Tuo klausimu straipsniai ir paklausimai pilte pilasi iš visų Amerikos kraštų, nuo Los Angeles iki New Yorkui ir plačiai nuo šiaurės link pietų. Padonkišotavęs, pa-puriškevičiavęs ir kitaip pakoliojęs "Sandaros" redoktorių tamsta šio klausimo neužsmaugsi, kaip kuleliu upelio neužtvenksi.

KLAIDOS IR NUSUKIMAI.

Išdėstęs tam tikras T. F. išlaidas (mus aukščiau atkartotas), p. Krušinskas patetingai sušunka: "Ar tai vis partijos reikalas? Jei taip, tai visa Lietuva grynai partijos reikalas!" Taip sušukti su sensu p. K. galėtų: 1) jei ten butų išskaityti visi T. F. pinigai ir 2) jei tie pinigai butų išleisti vienaip naudingiems reikalams.

Bet taip nėra. Juk čia ne visi T. F. pinigai. Dalis tų pinigų išleista naudingai, dalis neapsižiurėjus arba net tiesiog kvailai, trečioji dalis (Gabriui, Bielskui ir t. t.) buvo grynai klerikalų partijos reikalams išleista. Lygiai entuziastiškai apie visus šukauti yra perdaug vaikiška.

Apie T. F. pinigų išleidimą kun. Kemėšis(kurs yra vienas iš kelių žirgų, ant kurių Amerikos klerikalizmas ištemptas) pasakė, kad jų dalis yra nenaudingai išeikvota, bet teisinosi tuomi, kad tai paprasta klaida, ir kitų tautų diplomatų daroma. Gi p. Krušinskas, rodos, ir "klaidomis" ir "eikvojimais" ir naudingu sunaudojimu lygiai gėrėtųsi. Matyt, kad lyderio yra subletiškesnė mintis už paveldinio. Vienu iš tokių neišmintingų eikvojimų buvo "publikacijos ir brigados" reikalai, kuriuos T. F. ir N. F. turėjo pusiau sudėti. N. F. greitai apsižiurėjo ir nedavė visos savo dalies, gi p. Krušinskas nė šiandie tos klaidos nemato ir ja, rodos, gėrėtųsi.

Neišmintingą eikvojimą reikia pakritikuoti, papeikti (ką kun. Kemėšis ir padarė). Bet T. F-de yra pinigų, kurie yra tiesiok nusukimai — tuos reikia pasmerkti ir mes smerkiame.

"LAIKYKITE VAGĮ!"

P. Krušinskas prikiša "Sandaros" redaktoriui, buk jis "paėmė to vagies rolę, kuris bėgdamas šaukia 'laikykite vagį' ", girdi "tuo savo elgėsiu bando atitraukti visuomenės domę nuo tikrojo dalyko, kad toji nereikalautų atskaitos anų $40,000.00, kuriuos yra sutarę duoti ir kuriuos tam tisluī rinko per savo Neprigulmybės Fondą". Nejaugi p. Krušinskas nejaučia, kad tai jis, o ne kas kitas, įeina į tą "vagies rolę?" Juk visuomenė reikalauja nuo T.F. atskaitų, o ne nuo N. F.. Juk tai jis, Krušinskas, užkluptas (kaipo sekretorius) su neišdavimu atskaitų T. F., šaukią: anava! T. F. neišduoda atskaitų — jį vykitės. Ir pats tuo tarpu su užslėptomis T. F. atskaitomis sprunka į pokramę, žadėdamas vien tik "atkartoti" atskaitos neišduodančios atskaitos. O kaip gi — "laikykite vagį!"

Bet ir pakrumėje sėdėdamos p. K. regimai jaučia širdies palpitaciją ir smegninės aptemimą, nes nuo N. F. reikalauja "atskaitos iš anų $40,000.00, kuriuos yra sutarę duoti." Žmogeli! atskaitos duodasi iš priimtų pinigų, bet ne iš pažadėtų!

Jei visuomenė pareikalautų, žinoma, N. F. atkartotų savo atskaitas. Visuomenė to reikalauja, reiškia, ją savu laiku išduotos atskaitos pakakino.

Nuo T. F. atskaitų reikalaujama. Delko jums jų gaila?

KLERIKALŲ SPORTAS.

Klerikalų spaudoje, ypač poroje jų organų, labai madoje pravardžiuoti ir daryti insinuacijas jiems nepatinkamiems asmenims. Už pareikalavimą nuo T. F., paveizdan, ir toks pats p. Krušinskas neiškenčia neapipylęs "Sandaros" redaktoriaus nepatogiais epitetais (aliuzijos prie Don Kišoto, Puriškevičiaus ir t. t.). Vis tai daroma, kad nukreipti akį nuo jiems nemalonaus klausimo. Da-gi p. K. sako: "Jug užtai sandariečiai ir algą moka, kad katalikus šmeižus" — čia kalba apie "S." redaktorių. Reiškia — reikalavimas atskaitų, tai katalikų šmeižimas! Reiškia — sandariečių vienatinis tikslas šmeižti katalikus, kad didžiuma sandariečių yra katalikai! Net ir tokio p. K. smegenėlės supranta, kad jis nonsensą kalba. Čia kitas: "laikykit vagį!" "Sandara," supraskite, delko taip rašo, kad redaktorius nori šiltą vietelę palaikyti — reiškia, neklausykite jo, jis ne taip mano.

Bet ne taip yra. "Sandaros" redaktorius yra prasčiausiai apmokamas iš visų organų redaktorių ir budamas vienas prie 8 puslapių laikraščio, be išlavintų sandarbininkų, yra gana darbo apkrautas. Jis gali parodyti kelis laiškus, kur jam yra siulomos kitos, patogesnės vietos ir su didesnėmis algomis. Tad p. Krušinsko pasakymas, buk "S." redaktorius tik delto reikalauja nuo T. F. atskaitų, kad jam rupi savoji vieta, yra neištirtas pasakymas, šmeižtas ir norėjimas išsisukti nuo T. F. atskaitų.

Visuomenė vistiek laukia tų atskaitų, atsiliepia į "S." redaktorių — tas vardu į jį atsišaukiančių ir vėl klausia — kur T. F. atskaitos?

DYGLIAI.

Kada "Sandaros" redaktorius uždavė smugį klerikalams, kurie nesąžiningai apgaudinėja katalikus, tai klerikalų organo "Dar-ko" net akys aptėmė, kiekvienas "Sandaroje" telpantis straipsnis jam atrodė, kad redaktoriaus rašytas.

* * *

Klerikalai nukopijuodami "Sandaros" korespondencijas daro prierašus, jog darbininkai su pasibiaurėjimu šalinasi. Na, ir tuo pačiu 'besišalinimu" netik kad nauji nariai rašos prie gyvuojančių kuopų, bet dar ir naujos kuopos tveriasi.

* * *

Kelrikalų "Dar-kas" besigirdamas su savo 90% taip nusmuko, kad tiems savo nuošininti-ninkams negali save įsisiulinti, nors ir plunksnas dovanoms dalina.

* * *

"Sadara" praneša, kad liepos 4 d. prie "Sandaros" ir "Darko" spaustuvių susirinko minia žmonių važiuoti į pikniką ir visi su specialiais karais nuvažiavo pas sandariečius, o klerikalai nusivežė tik du vežimus vaikų. Jau jeigu prie jų lizdo taip tinkasi, tai aišku, kokį nuošimtį jie turi.

* * *

"Tautos Fondo" sekretorius negaudamas aukų, vergdamas sako: "Vasaros karščiai negali ir neprivalo išdžiovinti Lietuvos meilės". Beabėjo, kad neišdžiovįs, nes kiekvieno kataliko krutinėje plakė, plaka ir plaks širdis, pilna karštos Tėvynės meilės. Bet Tautos Fondo iždas, tai tikrai išdžius, nes kiekvienas katalikas persitikrino, kad už jo sunkiai užprakaituotus centus klerikalai pradėjo perdaug sauvaliauti.

* * *

Leninas Trockį suareštavo ir įkišo į kalėjimą. Kas-žin, ką darys lietuviški chamunistai Trockio simpatizatoriai? Juk tai neišvengtinas skilimas jų "partijoje."

* * *

"Tautos Fondo" sekretorius Krušinskas verstinai nori įtikrinti "Sandaros" redaktorių, buk buvo išduotos "T. F." atskaitos. Beabėjo, kad buvo, bet kam jos tikusios? Buvo pasakyta, kiek įplaukė ir kiek išmokėta, bet nepasako, kur, kam ir už ką?

* * *

Vėliausios žinios praneša, kad Vilniaus apielinkės gyventojai sukilo ir želiwoskį su visa gauja pasiuntė "do lasu". Kas-žin ką darys musų klerikalai, juk tai mirtinas pavojus lenkų dvarams Lietuvoje.

* * *

Kas-žin, ar musų "chamunistas" nesišauks pagelbos prie kokio buržujaus, kad išbalansuotų Trockį is kalėjimo.

Padubysietis.

Kibirkštys.

Lietuvoje Valst. Sąjunga turi tokį "Lašą," kuris Steig. Seime kartais kai "captelėja", tai klerikalų "stogą" perdėm perkerta.

* * *

Sako, kad tas klerikalų "stoge" padarytas skyles (to Laš.) negalės užlopyti nei su popiežišką alba.

* * *

Krikšč. Dem. atstovas Steig. Seime pasakė: 3 dešimtinės žemės kunigui per mažai, reikia jam duoti 10 deš., nes negalės laikyti mišių už 3 rublius.

Aišku, kad tas atstovas ėjo mokslus pas prabaščių už furmoną.

* * *

Klaipėdos vokietukai liepia lietuviams nemokyti savo vaikų lietuvių kalbos. Ar atsakys jiems lietuviai, kad "vokietys po pietų durnas?"

* * *

Lietuvoje dvarininkų reikalai sukrauti į tokį vežimą, kuris ant trijų tekinių: 1 — krikšč. dem.; 2 — soc. dem.; 3— kunigai, o dyselys — tai patys dvarininkai — veda į Varšavą.

* * *

Dabar Lietuvoje viskas nauja, todel ten atsiranda ir naujo mokslo: kun. Maliauskis išguldinėja vištų socializmą.

* * *

138 knygų (su 1,000,000 parašų) sunkumą netiek jautė tas automobilius, kurs jas vežė į Baltąjį Namą ir to namo grindys, kiek paliokų partneriai klerikalai nobažnose savo širdelėse.

* * *

Teisingi Vileišio darbai, tai kaulas skersai klerikalų gerklės, kurį nei zuikio taukais neištumsi.

* * *

Lietuvos istorija — Gediminas sapnavo, kad vienas vilkas taip rėkė, lyg šimtas vilkų. Sapnas išsipildė. Gi Bučis sapnavo, kad jis Washington, D. C. balsuoja už šimtą tukstančių: sapnas neišsipildė. Vadinasi, jėzuitą prie karžygio neprilyginsi.

Pašalinis.

Nuotrupos.

"Drauge" rašoma, kad Worcester, Mass., buvo paminėta 300 metų sukaktuvės pasižymėjusių ateivių S. V.

Vienos tautos perstatė savo didvyrius, šioje šalyje pasižymėjusius, kitos, pav., Sirijonai, rodė išradimus: stiklą kompasą ir t. t.

Lietuvius atstovavo vyčiai (jėzuitų vaikai). Visi buvo pasirengę tautiškomis drapanomis. Pašoko ir šokant padainavo. Svetimtaučiams patiko, ir tik jie vėliau niuniavo.

Hm! vis-gi išnevožinimas tikybos šventos. Tie šokiai ir drapanos primena eretišką Lietuvą. Kitus kartus patartina vyčias pasiimti dvasišką vadovą, apsivilkti kryžeivių plosčiais, prisisegti Tautos Fondo guzikučiu, kodaugiausia parsitraukti kun. Narijausko vištų kaipo herbą. At, tada tai bus krikščioniškai, ir svetimtaučiai neniuniuos, bet tiesiog šaukte šauks: bravo vyčiai!

* * *

"Laisvė" tarškina apie Vilniaus klausimą ir rašo ve ką: "Amerikos lietuvių spauda jau buvo pradėjusi savo visuomenę rengti prie karo ir atvirai pasakė, kad Vilnius klausimą reikės ginklų išrišti. Vienok Lietuvos valdžios atstovybė pasielgė kitaip: ji pranešė, kad Vilniaus išvadavimui reikalinga pinigų, ir kad Amerikos lietuviai privalo duoti." Ir toliau Laisvutė rašo, kad tai bereikalinga.

Užmiršta, kad ginklai iš Dievo valios nesistoja, reikia pinigų, idant prisirengti ginkluotu budu atimti Vilnių.

Jeigu "Laisvė" nustotų sapnavusi apie rusų izmus, črezvičaikas, rekomas ir t. t. ir dirbtų Lietuvos naudai iš širdies, tai viskas matytųsi antraip.

STEINA.

APKAIŠYSI MANO KAPĄ.

(Skiriu dr. J. N-tei).

Lenkų frontas. Ritinėjose gamtoje pasipuošusi saulutė liepos mėnesio spinduliuose ir linksmino pasaulio gyvumą.

Sodžiuje viešpatavo tyla, bet užtai laukuose kiekvienas krutėjo ir skubino savo darbą. Pakirsti rugeliai griuvo; stovintieji drebėjo lyg nusigandę ir stebėsi prieš saulę.

Man tas darbas tuomet nerupėjo, nes vietoje skambančio dalgelio reikėjo valdyti ginklą prieš tuos, kurie tyko Tėvynei užkrauti "unijos" pančius.

Stovėjau viename kaime ir žiurėjau pro langą ton pusėn, kurioje jaučiau vergijos nešėjus, tai vėl pažvelgdavau į sėdinčią pas langą ir dirbančią skaistveidę mergelę, iš kurios mėlynųjų, žibančiųjų akelių spindėjo nekaltybės grožė ir viliojo mane mylėti, mylėti ta aukštąja meilę, kuri yra galingiausia pasaulyje. Tos žibančiosios, mėlynosios akelės atrodė puikesnės, negu šaltasis deimantas, kuriuo puošiasi turtuoliai; veidelis žydėjo lyg raudonoji rožė darželyje — ir neveltui manau jos taip gerbiamos poezijoje, tikrai gerbtinos.

Grožėdamasis tomis skaisčiomis ir žydriomis, it dangaus mėlynė akelėms, nemokėjau suprasti ir permatyti veidmainingosios pasaulyje plačiai įsivieš-patavusios meilės, bet meilė manyje klibino įdėjinga. Mylėt tikrai!...

Dešinėje pasigirdo netikėti šuvių balsai, mintys nutruko.

—Ar tik kur nesimuša?—pakėlus nuo darbo mėlynasias akutes ji paklausė:

—Gal! —nusijuokęs patariau, —jei kur susipeš, tai tuojaus ir mes su kulkosvydžiais stosime pagelbon.

—Negerai, užmušti gali! — su pasigailėjimu patarė.

—Bet kas, jei ir užmuš!— juokavau, kam gaila bus ir manau, niekas nejaus, jei per vieną kareivį mažiau bus.

—Kaip tai nesigailės ir niekas nejaus? — pakėlus žydriasias akeles į mane ir nusistebėjimu pažvelgė,—kas pažino visgi gailėsis ir jaus.

—Pagailestaus sykį vieną ir užmirš! — atsakiau, bet už Tėvynę numirti nebaisu, palaidos čionais ant jusų sodžiaus kapinių, o tu Jievute mano kapą apkaišyti gėlėmis.

—Kaip-gi neapkaišysiu, apkaišysiu! — jos akelėse sumirgėjo atjautimas ir nuleidus jas pridėjo:bet šitas baisu ir sunku, norėčiau apkaišyti krutinę, kuomet grįžsite iš kovos laimėtojais, bet kapan dar per anksti— ne laikas.

—Apkaišysi mano kapą! — kartojau:—žaliosios rutelės žaliuos ant jo, jis nebus apleistas, tokiu budu nesunku nužengti į jį, nes tikiuose, kuomet negalėsi apkaišyti krutinę, kaipo laimėtojo, apkaišysi kapą kaipo žuvusio. (Iš dienyno).

Bočių Atmintojas.

Karo Lauke, 27-VII-1919 m.

AIDAI IŠ LIETUVOS.

Ištraukos iš laiško A. Paulausko, Žvirgždžių kaimo, Raseinių apskričio, rašytas jo broliui, K. J. Paulauskui, "Sandaros" administratoriui.

Žvirgždžių k., birželio 19, '21.

Brangus broli! Su šiuomi sveikimu ir t. t. Pas mus naujienų svarbių kaip ir nėra, viskas po senovei Jau baigiam mėšlą vežti, dabar biskį jau pradėjo lyti, nes ligi šiolai nebuvo lietaus, pievos neką nežėlusios, vasarojus prastas atrodo, nes nudegino pagada. Kaip reiks ir gyvulius ateinančią žiemą išmaitinti? Gal dar kiek pažels, bet vis mažai ką tebus pašaro. Rugiai šįmet nė šio, nė to, geri. Tik butų viskas gerai, jei turėtume savo pievas. Dabar 19 ir 29 šio m. yra rinkimas naujos Girkalnio valsčiaus valdybos. Kandidatai yra jau nubalsuoti, nes yra keturios partijos ir žėdna partija turi savo kandidatus. Šios partijos yra tokios: krikščionių demokratų, bežemių, mažažemių ukininkų ir dar žydų. Taigi per šias dienas turi žėdnas vienas eiti balsuoti nuo 20 metų amžiaus. Žėdnam pareina iš valsčiaus tie numeriai 5-ki ir po paveską, kad tikrai turi eiti balsuoti. Tų kandidatų daug dabar yra žėdnoje partijoje, paskui kaip katra partija gaus viršų, tai iš jų vėl katruos išrinks. Mes daugiau turbut balsuosime už ukininkų partiją, nes kaip tik koks bežemis gauna kokią tarnystę, tai jisai labai žmones spaudžia, kaip jam nieko nereikia duoti, tai jis nieko ir nenumano ukininkų pareigų.

Tolesniai pas mus kaimo norėjo aitvaras išsiristi iš vištos kiaušinio. Vieną kartą tai Kumetinė boba daužė kiaušinį ir rado tokį baisų, lig butų koks kirminas, lig kas kitas, tai paskui buk pasakė Raseinių gydytojui, tai jisai sako, buk aitvaras norėjęs išsiristi. Na tai tas ir praėjo. Paskui Gustienė apleido vištą perėti ir parsinešė du kiaušinius iš Kaspučio ir juos įsižymėjo. Paskui jau priėjo kokia porą sąvaičių, atsigulė jinai perpietėje ir susapnavo: kad atsikėlusi, tuos kiaušinius sudaužyk ir rasi juos aitvarą. Tai jinai atsikėlus pasakė vyrams. Vyrai norėjo,kad nedaužytų,sako, reikia perinti. Bet paskui sudaužė, na ir rado, kad: toksai jisai su keturiomis kojomis, su ragais, akys viena žalia, kita raudona ir jau buvo gyvas, bet paskui vaikai užbadė.

Taigi daugiau nieko svarbaus nėra. Atrašyk, kas pas tamstą gero? Ar Kazimieras pipkę rukai? tai aš geros šįmet tabokos pasodinau, tai kaip ruko, dideliai kvepia.

Ryto dieną bus mano imeninos (varduvės) — Šv. Antanas. Kitus metus gal busime visi kartu, tai butų labai smagu pasikalbėti, bet šįmet nelabai kaip smagu. Taigi šiuo kartu likis sveikas, mano aplankytas ir aš lieku sveikas ir linksmas ir mes visi sveiki. Pasilieku laukdamas nuo tamstos laiško.

Su pagarba,

Antanas Paulauskas.

REDAKCIJOS PASARGA.

Šis laiškas parodo, kad da Lietuvoje iki šiol užsilaikę senovės prietarai ir tikėjimas į tokius nebutus daigtus, kaip aitvaras. Šio laiško autorius pasakoja apie rastą kiaušinyje kokį baisųną su keturiomis kojomis, su ragais ir su viena akia raudona ir kita — žalia. Vienok nepasako, kad savo akimis yra tą baisumą matęs. Jis jo matyti negalėjo, nes tokių aitvarų nera — jie tik išauga žmonių vaidintuvėje ir pasakose.

DU LIET. KAREIVIŲ LAIŠKAI.

Jonas Kirvelis 9631 Greeley Ave., Detroit, Mich., taip mums rašo:

Gerbiama "Sandaros" Redakcija, buk maloni patalpinti šiuos du laišku, kuriuos gavau iš Lietuvos kariuomenės. Juozas Kirvelevičius yra namo brolio sunus, S. Svirskas yra Juozo Kirvelevičiaus draugas armijoje štai ištraukos iš tų laiškų.

20-V-'21

Šiuomi kreipiausi prie tamstos aš S. Svirskas, 2-ro pėtininkų L. kunigaikščio Vitėnio pulko V. puskarininkas, pranešdamas tamstai šią svarbią žinutę. Alytaus apskričio komendanturoje man teko girdėti. Vienas senelis atėjo prie Alytaus komendanto ir sako, norįs gauti pašelpą, nes esąs bežemis ir išėjęs jo du sunai savanoriais į kariuomenę 1919 metais. Jis pats senas ir nesveikas, jau turintis 64 metus amžiaus, negalįs dirbti. Komendantas patylėjęs kiek laiko ir sako: tu pašelpos negali gauti. Senelis klausiąs: "kodel?" "Todel, kad pas biedniokus nėra vienybės." Senelis sako: "kokios tamsta nori nuo biedniokų vienybės?" Komendantas neduoda atsakymo. Senukas tęsia toliaus: "Mes, biedniokai, stengiamės iš visų savo spėkų, kad tik butų musų viršus, meldžiam Dievo gulant ir keliant, kad tik musų vaikeliams padėtų laimė kovoje su priešu ir iškovoti mums ir sau laimę, kad tik butų musų Tėvynė nepriklausoma, kaip ir kitados valstybė."

Komendantas sako toliaus: "Seneli, kokia jusų Tėvynė, kad jus nieko neturite, net šiuo kartu pavalgyti." Senelis, neturėdamas ką sakyti, tik piktai suraukė kaktą ir apleidžia komendanturą ir eina suvęs linkon papasakoti savo laimę pas komandanta kokią gavo pašelpą, pasigyrė savo žmonai ir vaikams Tokiu budu, mes matom, kariškiai, kad tik tie gali jieškoti sau Tėvynės: dvarponiai ir pasiturinti ukininkai. Nes aišku matosi, ką jie mano daryti, nes jau ačiu Dievui, jau ir musų vaikai ir karininkai reikalauja nuo musų pagarbos. **S. Svirskas.**

1921 m., Gegužės 21 d.

Aš Juozas Kirvelavičius sumaniau parašyti kelis meilės žodelius į savo mylimą dėdę. Pirmiausia su geromis dienomis sveikinu per šį margą laiškelį, bučiuodamas jusų baltas rankas ir velindamas jums sveikatos nuo Viešpaties Dievo. O dabar gavau laikraščius ir knygas, tai už tą dėkavoju jums, dėdute, labai. Mums labai malonu pasiskaityti ir gražaus laiko dabar turime skaityti. Dabar stovime ant baro karo lauke. O dabar kaip prašėte, dėdute, apie žinias, tai aš buvau nelaimingas, kad buvau pakliuvęs nelaisvėn mušių laike, ir neaprašau to, kas buvo mums nelaisvėje gyvenimas, tai dabar jau yra Amerikos laikraščiuose viskas, kaip sugriebę lietuvį nurėdo drabužius, primeta kokį lakmoną ant juoko. Arba pinigų ras, tai ir iki paskutinės kapeikos nepaliks. Tai ir iš manęs paties taip buvo nuvilkę šinelį ir kelnes, ant vienų kitų čeverykus be padų, pinigus, du šimtu rublių. Ir dar klausė: "može macie zegarek?" O paskui nuvarė į Vilnių, ketvirtą dieną pradėjo duoti po pusę svaro duonos ir po du syk kavos nesaldytos. Ir važinėjo kas dieną darban. Tai Vilniaus miesčionys išjuokdavo, pirštais rodo ir "litvini", sako pasako." O dabar čia prisiunčiu straipsnį nuo savo draugo žinia, kokia,nuo jo buvo girdėta. O dabar persiprašau, baigiu rašyti, pasilikit sveiki ir aš lieku sveikas ir gyvas.

9-to Pėstininkų Liet. K. Vitėno Pulko 4-tos kuopos. **Juozas Kirvelavičius.**

REDAKCIJOS PASARGA. Pirmasis čia tilpusių laiškų parodo, kad Lietuvos žmonėse yra neužsiganėdinimas daugeliu dalykų. Matyt, kad ten vaikščioja visoki paskalai ir, be abejonės, daugelį tų paskalų leidžia Lietuvos priešai. Kad čia yra paskalai, matyt iš to, kad puskarininkas S. Svirskas nusiskundžia ne savo skriaudomis, tik kas-žin kokio senio, kurio skriaudų jis nėra nė matęs, tik nuo kitų "girdėjęs". Reiškia, jis skelbia tik paskalą, kuriam tiek galima tikėti, kiek anam gandui apie išperėjimą aitvaro.

Lietuvoje yra negerumų(kur jų nėra?), tad norint jais pasiskųsti svietui, delko nesiskųsti savo skriaudomis, bet leisti tik paskalus, nežinia nuo ko girdėtus? Delko pirma neištirti, ar tie paskalai tik nepaeeina nuo tų, kurie nori pažeminti Lietuvą ir jai pakenkti? Mes gi tuos paskalus talpiname delto, kad parodyti jų nepamatuotumą ir užkirsti kelią jų pasiplatinimui. Patartume Lietuvos žmonėms, išgirdus tokius gandus, pasiteirauti, kas juos leidžia, ir neabejojame, kad daugelyje atsitikimų bus susekti koki lenkberniai, tyčia apmeluojanti lietuvius. Ir gerb. Svirskas tegu atydžiai patyrinėja, iš kur jam suteikti paskalai ateina, gal ir jam pačiam pasiseks pagauti kokį "paukštuką."

Į Lietuvą Su Palydovu!

Visiems, kurie atidėliojo savo kelionę Lietuvon, baimindamiesi painaus kelio, blogo laivo, kebiumų su pasportais, "Lenkų Koridorių", ar parvažiavimo per Vokietiją, šiuomi paskelbiame, kad RUGPIUČIO (AUGUST) 4 dieną, 1921 m., laivu MOUNT CLAY mes siunčiame su dideliu keleivių buriu specialį palydovą VYTAUTĄ ŠAUKLĮ, kuris pilnai aprupins visus keleivių reikalus, pradedant atvykimu į New Yorką ir baigiant Lietuvos geležinkeliu. Jis pasirupins patikimu keleivių stotyse, pareigimu nakvynės, nugabenimu bagažo, išgavimu kvitų už Income Tax; jis pasodins keleivius laivan ir pats drauge su jais iki kelionės galo; jis perveš keleivius per Vokietiją, apsilenkiant "Lenkų Koridorių" ir bus nuolat su keleiviais, taip kad kiekviename žingsnyje galės jo pagelba ir patarnavimais naudotis.

Laivas, kuriuomi Vytautas Šauklis lydės musų keleivius, vadinasi MOUNT CLAY. Jisai tapo pastatytas karei,kaipo greitas skraiduolis (Cruiser), bet dabar tasai laivas perdirbtas keleivių važiojimui sulig Amerikoniško plano, kaip ir geležinkelio vaganuose: jame nėra nei pirmos, nei antros klasės, tik visiems keleiviams įtaisyti lygiai puikųs ir parankus kambariai sulig paskiausių dailės sveikumo ir švaros reikalavimų, taip kad visi be išimties keleiviai turi pirmos klasės patogumus. Visi laivo dėniai ir pasilinksminimo kambariai pavesti keleiviam be skirtumo. Mat, greta gero ir sveiko maisto šiame greitame ir gražiame laive viskas įtaisyta taip, kad keleiviai turėtų kolinksmiausią ir komaloniausią kelionę. Laivas plaukia iš New Yorko stačiai į Hamburgą, be jokių stovėjimų pakelyje.

Laivakortė iš New Yorko į Hamburgą tik $125.00. Vaikams nuo 1 iki 10 metų po 62.-50. War Tax $5 už kiekvieną keleivį. Kudikiams iki 1 metų $5.50 (War Tax nereikia)

Norėdami prisijungti prie šio musų keleivių burio, tuoj atsiųskite pinigus laivakortės apmokėjimui, pažymėdami kiekvieno keleivio vardą, pavardę ir metus. Nesivėluokite, nes gal pristikti vietų laive.

Važiuodami New Yorkan reikalaukite bilietų į vieną iš šių stočių: **Pennsylvania Station,** 32nd Street ir 8 Ave. (visai netoli nuo **Baltic States Bank**), **Grand Central Depot,** ar, kurie važiuojate per Jersey City, **23-rd Street Ferry.** Čia musų pasiuntiniai jus pasitiks ir atves Bankon. Nebus skirtumo, jei atvyksite ir į kitas stotis, tik liepkite, kad pašauktų mus telefonu: WATKINS 2142, o mes tuoj atsiųsime žmogų. Jei atvažiuotumėte naktyje, kuomet msų Bankas uždarytas, tai nuvykite į vieną šių dviejų hotelių: HOTEL MERLE, 8 Ave. and 23rd St. (Phone Chelsea 5319) ar TRAVELER'S HOTEL, 9th Ave., and 23rd St., (Phone Watkins 4407). Ten gausite pigią nakvynę ir bus visai netoli ateiti į musų Banką.

Bagažus paduokite į tą patį traukinį, kuriuo vaziuosite New Yorkan; nemainykite bagazo čekių ir nesirupinkite bagažais iki atvyksite į musų Banką. Gavę jusų čekius, bagažą aprupinsime mes iki kelionės galo. Jei turėtumėt ekstrą didelį bagažą, tai pasiųskite mums apmokėtą per ekspresą, kelioms dienoms prieš išvažiavimą, kad spėtų į laiką ateiti.

Platesnius paaiškinimus suteikiame laiškais.

BALTIC STATES BANK,
294 Eighth Ave., cor. 25th St.,
NEW YORK, N. Y.

HAMBURG
Naujausiais Laivais
Į DANCIGĄ ir VARŠAVĄ
OROPESA .. LIEPOS 16
ORDUNA .. LIEPOS 30
ORBITA ..... RUGP. 13
Uždaryti kambariai del moterų ir šeimynų
THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
26 Broadway, New York.
Arba pas vietinius agentus

Oro Neįleidžianti Vario Katilai

Padaryti iš nieko daugiau, kaip tik iš tikro vario. Pritaikyti tam kad butų galima padaryti preservus, maistą ir kitką su "tikru skoniu" be jokių nuostolių. Mes turime tiktai tam tikrą skaičių šitų Varinių Katilų, gatavai prirengtų pasiųsti tiems, kurie jų reikalauja. Mes taip pat turime varinių triubelių ir sujungimų.

ORO NEĮLEIDŽIANTI VARINIAI KATILAI.

(Tikros Mieros).

			Kainos:			
4	Gallon size....	$4.25	4	Gorčiai		$1.50
6	" "	5.50	6	"	"	1.75
8	" "	7.00	8	"	"	2.00
10	" "	8.50	10	"	"	2.25
12	" "	10.00	12	"	"	3.00
15	" "	13.95		**Variniai plovimui katilai:**		
20	" "	18.95	12	"	"	11.00
25	" "	21.95	15	"	"	14.00
50	" "	45.00	20	"	"	19.00
			25	"	"	24.00

Greitas pasiuntimas gvarantuojamas. Specialės kainos perkančiam. Visi katilai yra supakuoti mediniuose baksuose.

Siųskit Banko Draftą arba Money orderį, kad sučėdynus jusų ir musų laiką.

HOME SALES CO.
3236 W. HARRISON ST., CHICAGO, ILL.
Siunčiam katilus, jeigu reikalaujama.

Telef. Watkins 2142.

JAU GALIMA SIŲSTI PINIGUS Į VILNIŲ

BALTIC STATE BANKA sudarė reikalingas sutartis siuntimui pinigų į tas Lietuvos dalis, kurios dar yra lenkų užimtos. Siunčiame pinigus į Vilnių ir į visas kitas vietas, su pilniausiu užtikrinimu.

Duodame pilną garantiją, kad per musų Banką siunčiami pinigai bus tikrai ir teisingai išmokėti adresatui. Jei nebutų galima, išmokėti del kokių nors priežasčių, tai pinigai gražinami atgal, atskaitant tiktai ekspensus, neviršaus 5% (5c nuo dolerio).

Iki šiol Amerikos lietuviai buvo susirupinę, negalėdami paduoti pagelbą savo giminėms lenkų užimtose vietose. **Bet dabar jau galima.**

Musų siunčiami Lietuvon pinigai dabar yra išmokami greitai. **Bėgyje 6 sąvaičių nuo pasiuntimo dienos gaunam iš Lietuvos kvitas.**

Pasinaudokite musų greitu patarnavimu!

BALTIC STATES BANK,
294 Eighth Ave., New York, N. Y.

PITTSBURGH'O SANDARIEČIŲ APSKRIČIO

PIKNIKAS

RENGIA SANDAROS KUOPŲ APSKRITYS

Nedėlioje, Liepos 24 d., 1921,

HOMEVILLE MIŠKE

ŠALE HOMESTEAD, PA.

Prasidės 10 valandą ryte

Šį puikų pikniką rengia Sandaros Kuopų Apskritys, tai bus vienas iš linksmiausių piknikų, kokis kada buvo ant Homeville Farmos.

Bus kalbėtojų, — kalbės J. Virbickas, M. Vitartas ir Ed. Paurazas. Taipgi bus visokių žaidimų ir virvės traukimas tarpe pittsburgiečių ir broddockiečių ir kitų kolionijų. Tad nepraleiskite progos dalyvauti ant šio pikniko! **MUZIKA BUS GERIAUSIA.**

Įžanga ypatai 15c., vaikams už dyką.

Važiuojant nuo Pittsburgo, galima važiuoti karais East **Pittsburgh, Duquesne ir Kennywood** karais nuo Kennywood Parko reikia eiti į dešinę, ką tuoj prieisite puikią farmą.

Visus užkviečia,

Sandaros Apskr. Komitetas.

"LIETUVOS UKININKAS".

Šią sąvaitę "Sandaros" Adminstracija gavo pluoštą laikraščių iš Kauno, kaip va:

"LIETUVOS UKININKO" vėliausius numerius.

Šiuose numeriuose randasi labai daug svarbių žinių, kaip apie Steigiamąjį Seimą, taip ir apie visą Lietuvos padėtį. Patartina kiekvienam sandariečiui įsigyti šiuos numerius. Parsiduoda po 10c. vienas, kas padengia pašto lėšas. Taigi patartina sandariečiams užsirašyti "Lietuvos Ukininką", metams tik $2.00, pinigus galite siųsti sekančių antrašu:

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Lietuviai Amerikoje

PITTSBURGH, PA.
Lietuvių Raudonojo Kryžiaus Piknikas.

Pirmiausia keletą žodžių apie patį Raudonąjį Kryžių. Čia R. K. buvo pirmiau Tautos Fondo padarinė, bet Pittsburgho lietuviai pamatė, kas T. F. yra, ir kur pinigai eina T. F., rinkti, tai panaikino tą R. K. antrą skyrių ir pašalino tuos komitetus, kurie buvo už T. F., padarė Pittsburgo Lietuvių Raudonąjį Kryžių, kurs surinktus pinigus nesiunčia į T. F., bet per Lietuvos Misiją į Lietuvą Raudonajam Kryžiui. T. F. šulai matydami, kad čia netenka gana geros karvutės, kurią but galima milšti jų partijos naudai, tai stengėsi pikniką surengtą liepos 4 d. sulaikyti, bet ir čia nepasisekė tiems doros apaštalams. Piknikas įvyko, ir žmonių buvo į keletą tukstančių, bus ir gražaus pelno Lietuvos Raudonajam Kryžiui.

Dabar kas link programo. Programas ant žolės prasidėjo 5 val. vakare: lenktynės mažų mergaičių ir kas kartas vis didesnės bėgo. Kadangi lietuviai biznieriai daug sudovanojo visokių dovanų išlaimėjimui, tai buvo duodama už žėdną bėgimą pirma ir antra dovana, tai visų pavardes neminėsiu, nes labai daug vietos užimtų, tik reikia pažymėti, kad turbut juokingiausia buvo, kada moters pradėjo bėgti, nes jų labai daug virto. Antra, tai merginos, nešančios kiaušinį šaukšte — sveikus atnešė: pirma Zamblauskaitė ir antrą Kundrotaitė. Pirmose vyrų lenktynėse laimėjo 2 broliai, Sanstek (ne lietuviai) antrą Dambrauskas ir Siauriukas. Stori vyrai laimėjo abu sandariečiai: J. Gamuliauckas ir J. Jagminas. Toliau buvo sutarta virvė traukti tarpe S. S. vyrų ir Soho vyrų. S. S. kapitonu buvo paskirtas E. Paurazas, o Soho J. Virbickas, bet S. S. negalėjo jokiu budu susitvarkyti, ėmė tarpe savęs stumdytis, tai E. Paurazas atėmė virvę. Tada Soho vyrai reikalavo atiduoti cigarų dėžę, kaipo pergalėtojai, kadangi anie nėjo traukti, ką ir atidavė, nes pamatė, kad Soho buvo vyrai surinkti visi suviršpo 200 svarų.

Tada burys Soho moterų prie manęs priėjęs sako, kad S. S. bijo eiti su jų vyrais, tai mes einam moters su S. S. vyrais (mat per "Birutės" choro pikniką Soho moters pratraukė S. S. moteris).

Toliau buvo ristynės: K. Aleliunas (175 svarų) apsiėmė du parist į valandą laiko, jei nebus sunkesni už jį, bet imtynėse jis savo kontrakto išlygą sutrumpino: vietoje vienos valandos, jis apsiėmė abudu paristi į 30 minutų. Vieną, menkesnį parito į 14 minutų, antras liko gana stiprus vyrukas ir gerai mokąs risties sveriąs 160 svarų — ėmėsi 17 minutų ir neparito antro. Abu ne lietuviai, anglai.

Taip visas piknikas buvo gana liksmas ir visi gana užganėdinti. Reikia dar pažymėti, kad naminiukės tai visur buvo matyti — tai tik žmoneliai ir kalbasi: "paragauk mano, tai aš pats išspaudžiau!" Na ir spaudžia pavieniai, kiti net ir į kompanijas dedasi ir spaudžia, lyg kad nebut galima ir be jos apsieiti.

J. Virbickas.

NEW PHILADELPHIA, PA.

Liep. 4, penkių metų Gudberta Narijauskaitė sprogdindama už centą nupirktą "pistoną" uždegė savo drapanukes, kurios sudegė ant jos, apdegindamos jos kuną. Mergaitė nuvežta Pottsvillės ligoninėn mirė. Tėvai labai tuo susigraudinę, šitas atsitikimas primenna jiems tokį pat atsitikimą, kad kelioliką metų atgal jų sunus mirė ir-gi nuo apsideginimo.

Šią vasarą šio miestelio lietuviai taip įsismagino, kad kas nedėldienis pasiėmę užkandžių išvažiuoja sau ant ukių, į pavandenius ir praleidžia laiką dainuodami.

Reporteris.

NEW BRITAIN, CONN.

Lietuvos Laisvės Bonų stotis sušaukė viešą susirinkimą liepos 1 d., Lietuvių svetainėje, prie Park gatvės. Po didelių apkalbėjimų, nutarta išrinkti komisiją, kuri pagelbėtų vietos Lietuvos Bonų pirkėjams atsiimti nuošimtį už bonus. Komisija tapo išrinkta iš trijų asmenų: p-lė E. Kazlauskiutė, J. Pasvanskis ir A. P. Osteika, centras, kur žmonės gali atnešti alei laiku savo kuponus nuo bonų: "Progress" avalų krautuvėje, 401 Main St.

Broliai ir sesers! kurie norite atsiimti nuošimčių, idant sutaupius laiką musų gerb. Misijos ir pagelbėjų kreipkitės prie komisijos. Taipgi, kurie norite aukoti savo nuošimtį L. Apsig. komitetui, šauliams ar Mokslo įstaigomis, ar į L. valstybės iždą, galite atnešti komisijai, kuri pasiųs pagal jusų šventą norą ir gausite paliudyjimą. Kurie norite teisingo ir greito patarnavimo reikale jusų nuošimčių, kreipkitės prie komisijos arba tiesiai ateikite į krautuvę ir gausite jums prklausančią sumą už nuošimtį, nes komisija turės greitą susinešimą su Lietuvos Misiją.

Su augšta pagarba,

A. P. Osteika, Kom. narys.
401 Main St.,
New Britain, Conn.

BRIDGEPORT, CONN.
Iš L. L. Pask. Stoties Darbuotės.

Birželio 29, sušauktas viešas susirinkimas, kad iškląusius raportas atstovo, dalyvavusio Liet. Susivažiavime Washington, D. C., gegužės 30-31 ir paaiškinimui kas-link ismokėjimo nuošimčių pirkusiems L. L. P. Bonus. Atstovas Juozas Dulbis raporto davime skaitė suvažiavimo protokolą, kurį ką-tik buvo gavęs ir kai-kuriuos klausimus paaiškino plačiau.

Perskaičius protokolą, pirmininkas užklausė publikos, ar visiems aišku ir leido duoti klausimus Iš publikos padarė dvi pastabas: Pirma—kodel protokolo raštininkas neišdavė lietuviškai kai-kurių rezoliucijų, o angliškai nevisiems suprantama? Antra—pastaba, tai Washington Susivažiavime pakeltas klausimas svarbus, kad nešti rezoliuciją Lietuvos valdžiai, kad Lietuvos įvairus valdininkai prisilaikytų geresnės tvarkos, kurios dabar yra stoka, taip tai, kad valsčių ir apskričių valdininkai ir milicija elgiasi žvėriškai su Lietuvos piliečiais, nes Amerikos lietuviai pageidauja, kad Lietuvoje butų laisvė ir santaika vietoje buržuazinės inkvizicijos. Taipgi mes randame, kad Washingtono Lietuvių Susivažiavimas kaip tik ir turėjo progą išnešti tokią rezoliuciją.

Priėmus raportas, buvo aiškinta, kaip ir kur nuošimčiai bus išmokėti už L. Bonus . Valdybos nariai agitavo, kad paaukuotų nuošimčius Liet. Valstybės Fondan, ant ko daugelis susirinkusių sutiko. Komisija iš trijų asmenų nuskirta, kad stengtųsi įteikti prašymą Connecticut valst. kongresmonams ir senatoriams dėlei pripažinimo Lietuvos. Užbaigus paskolos reikalus, pakeltas klausimas, ar butų reikalinga sutverti Lietuvos Piliečių Sąjungos skyrius. Pavyko sutverti iš 13 narių.

L.L.P. Stoties Korespondentas.

MONTELLO, MASS.

Lietuvos Laisvės Paskolos Bonų komiteto buvo sušauktas atvirutėmis bonų pirkėjų susirinkimas, kur buvo pavesta patiems apsvarstyti kas-link nuošimčių už 1921 metus, ir likosi vienbalsiai nutarta, kad kuponus nukirptų ir nusiųstų per vietinį kasierių Justiną Mickevičių Lietuvos Atstovybei Washington'an, nereikalaudami jokių nuošimčių.

Ir buvo išduotas raportas J. Mickevičiaus iš lietuvių susivažiavimo Washington'e. Apsvarstymui buvo imta. Matyt, visi buvo užganėdinti Washingtono nutarimais.

Nutarta susaukti vietinių lietuvių visuomenę, kad apsvarsčius naujos paskolos prisirengimą ir kitus bėgančius Lietuvos reikalus. Todel, gerb. visuomene, nepamirškite savo pareigų. Juk Lietuvos visas gerbuvis priklauso nuo mus pačių: geras pasidarbavimas, bus gera ir ateitis.

L. L. P. Komiteto raštininkas
A. Vaitkus.

PITTSBURGH, PA.
A. P. L. A. Reikalai.

Čia žmonės dabar daugiau susirupinę A. P. L. A. likimu, kad Centro sekr. J. T. Alexis pasišalino pridirbęs daug klastų A. P. L. A. Centre mat jis buvo taip vikrus, kad falševojo ligonių ir mirusių blankas. Pagal čia buvusią tvarką, visus išmokėjimus kasierius siųsdavo Centr. sekr., tai Alexis, vietoje nariams atiduoti, pats išsimainydavo čekius, kol nepamatė, kad jau prilipo liepto galą — tada pabėgo. Bet dabar sušauktame ekstra seime buvusi radikalų didžiuma pervarė nutarimus, kad visą buvusią valdybą suspenduoti. Bet didžiuma reikalauja prirodymų, ar visi kalti. Kol neprirodys, tai jie neatiduoda nė pinigų, nė pečeties, nė visų svarbesnių dokumentų, kuopos nesiunčia pinigų į Centrą nariams, kurie pirmiau sirgo, Centra turi išmokėti pašelpą, bet senoji valdyba turi pinigus nors ji suspenduota, o naujoji valdyba neturi pinigų. Bet nariai nerimauja: 7-tos kuopos nariai, kurie pašelpos da negavo, padavė advokatui išjieškoti.

7-ta kuopa savo mėnesiniame susirinkime, liepos 3-čią d. įnešė atmesti visą seimo nutarimą, ir palikti išrinktą centro naująjį sekretorių ir komisiją ištirinėjimo, kiek padarė žalos buvusis sekr. Alexis ir ar kiti komiteto nariai nėra prisidėję.

Taippat ir kitos kuopos nerimauja. Ar tik nebus katastrofa: ar neeksplioduos Aukščiausia Prieglauda Lietuvių Amerikoje. Gali buti, kad iširs visas Centras ir kuopos atsiskirs, nes nevalios mokėti į centra ekstrą mokesčių.

A. P. L. A. tvėrėjai buvo adv. F. J. Bagočius, K. Varašius ir daugiau tuo laik buvusių laisvesnių žmonių. Čia buvo daugiausia visokių pažvalgų laisvesni žmonės susispietę. Bet per ekstrą seimą užėmus visas vietas vien komunistams, turbut jau gero nebus.

Greit pamatysime, nes jau ugnis pradėta, ir pirmas bylinėjimas prasideda karte liepos 5-tą d. su 7-ta kuopa.

Pittsburgietis.

BROOKLYN, N. Y.

New Yorko apielinkės L. P. Sąjungos apskričio pirmas išvažiavimas įvyksta liepos 17 d., Glendale giraitėje, po No. 29. Kviečiame visus be skirtumo atsilankyti. Bus dešimts kalbėtojų. Naujas žinias praneš iš Lietuvos. Dalyvaus dainininkai ir žaislų mėgėjai. Kas norės, gaus užkandžių. Įžanga uždyką.

P. Pavilonis.

PITTSBURGH, PA.

Birželio 26-tą d. likos sutvertas Pittsburgho kuopų apskritys. Atstovų buvo nuo šių kuopų: 36-ta kuopa Pittsburgh, Pa.: Juoz. Virbickas, Alex Vainorius, Kaz. Brazaitis, Kast. Rožiukas. Nuo N. S. Pittsburgh 43-čios kuopos: Pov. Norbutas, Kaz. Laudanskas ir Ignas Rambauskas. Nuo 62 kuopos Braddock, Pa.: Pran. Liutkus ir Pet. Oreška. Nedalyvavo nieko nuo McKees Rocks ir Homestead kuopų. Pirm. išrinktas Pran. Liutkus, 857 Cherry Way, Braddock, Pa.; sekr. Juoz. Virbickas, 149 Moultrie St., Pittsburgh, Pa.; antras sekr. K. Laudanskas, 1411 Western Ave., N. S.; iždininkas Ign. Rambauskas, 1111 Metropolitan St.; iždo globėjai: Kaz. Brazaitis ir Petras Oreška.

Nutarta tuo surengti pikniąas su prakalbomis liepos 24 d., 1921 m., Homeville miške, šale Homestead, Pa.

Juozas Virbickas.

SVEIKATOS SKYRIUS
RAŠO DR. F. S. ZURWELL.

PRAUSIMAS GALVOS.

Tuli "ponai ir ponios" prausia burnas delto, kad žmonės nesijuoktų. Kiti prausia burnas, kaklą ir rankas delto, kad atrodytų švariais. Bet apie galvą ir kojas — tai ne jų "biznis". Policmonas ir nieko nesako. Et.!

Plaukai — didelė gamtos dovana papuošimui galvos. Išprausta galva, sutvarkyti plaukai, kad ir nenoroms mus verčia pagodoti tą ypatą, kuri netingi pridaboti galvą. Kuomet čiupinėjant plaukus pirštai susitepa dulkėmis, aišku, kad galva reikalauja vandens ir muilo. Kaip tankiai reikia galvą prausti, negalima pasakyti, nes nevisos galvos vienaip atrodo. Plaukai dažnai pasako, kada reikia prausti galvą.

Lengva patirti, kad, kuomet pradeda niežėti galvą, plaukai pradeda slinkti.

Vanduo ir muilas išprausia dulkias ir prakaitą. Bet padailinimui plaukų vientik vandens ir muilo neužtenka. Taip vadinamas "šampu" visuomet naudingas padailinimui plaukų.

Nuo niežėjimo galvos borax esti vartojamas suminkštinimui vandens ir castile muilas (barzdaskučių muilas) išvalimui plaukų tinka. Apart to, baltimas dviejų kiaušinių ir sultis dviejų lemonų priduoda plaukams šilkinį blizgėjimą bei štyvumą. Moterįs daro taip. Kiaušinio baltimą reikia trinti su pirštais į plaukų šaknis, odą. Po tam suvilgyti galvą su lemono sultimis, kurios turi buti atskiestos kvortoje šalto vandens.

Paprastam "šampu" užtenka dviejų kvortų šilto vandens, pusę bandutės barzdaskučių muilo ir arbatinio šaukštuko borax. Ištirpinus vandenyje muilą ir borax pradėk prausti galvą ir plaukus. Vanduo reikia atmainyti kelis sykius iki vanduo atrodo taip tyras prausiant galvą, kaip pirm prausimo. Plaukai reikia išdžiovinti prieš saulę, o jei negalima prieš saulę, tai užtenka su šluostuvu (abrusų) išdžiovinti. Džioginti prieš liepsną ar prieš karštą pečių nepatartina, nes prieš karštį naturališkas aliejus išgaruoja ir plaukai palieka trapųs. Jei plaukai išrodo sausi, kaip pakulos, galima ištepti sekančiu toniku: 2 gramos muškatinių žiedų (angl. mace) aliejus, rosmarino (rosemary) kvepalų 60 gramos ir almond aliejaus 30 gramų.

Jei tas pasirodytų neparanku, tai už pusę dolerio galima nusipirkti bakselį Conthrox. Conthrox sutaisytas pavidale chiniškų ryžių. Paims arbatinį šaukštuką Conthrox'o ir ištirpik karštame vandenyje. Stiklas karšto vandens ir arbatinis šaukštukas Conthrox'o užteks trims sykiams išprausti galvą. (Tik vyrams).

Jokis "šampu" negelbės, kol galvoje rasis plaiskanų. Plaiskanos — plaukų liga.

Nuo plaiskanų dr. Stevens, autorius Materia Medica, pataria sekantį receptą:

Resorcin 1½ dr.,
Castor oil M. XX-XXX,
Bay-rum 3½ fl. oz.

Pirm, negu vartosite šio recepto gyduoles, patartina išprausti galvą su šiltu vandeniu ir muilu. Vėliaus reikia ištepti plaukus ir galvą su **Olive oil**, kas antrą dieną, per sąvaitę. Olive oil suminkština odą ir eilė plaiskanų lengviau persisunkia, užpylus resorciną. Minėtas gyduoles galima tepti kas dien, einant gulti arba kas antrą dien. Užpylus gyduoles ant galvos reikia su pirštais dručiai tepti į galvos odą.

Plikiams jau pervėlu gydytis ir jie negalės apsiginti užmetinėjimu: "kiek ant galvos, tiek ir galvoje". Bet kol nevėlu reikia saugotis nuplikimo nelaiku. Mokinantis medicinos man neteko užtikti geresnio autoriteto šiame atvejyje, už Dr. Stevens'ą.

GERB. JONO VILEIŠIO IŠLEISTUVIŲ ĮSPUDŽIAI.

Didžiai gerb. Jonas Vileišis, pirmasis Lietuvos Respublikos Atstovas Amerikoje, išvažiavo laivu Olimpic birželio 25 d., 1921 m., liko tik jo stambi, neužmirština darbuotė Lietuvos Respublikos reikale, kuri be abejo apsiliks Lietuvos istorijoje. Jo darbuotė yra neapkainuojamai brangintina tuomi, kad jis dirbo tą sunkų darbą ne kaip samdytas darbininkas, bet kaipo tikrai pasiaukavęs visa širdžia tėvynainis. Jis ateidavo į raštinę 7-8 val. iš ryto ir rašydavo iki vėlos nakties. Todel matant jo pasišventimą tėvynės reikale, buvo labai sunku skirtis su juo, o ypač tiems, kurie arčiau turėjo progą patėmyt jį dirbant. Už tai, jam išvažiuojant Lietuvon, buvo rengiamos didžiausios ovacijos ir įteikiamos atminimui dovanos. Atstovybės darbininkai, kurie mylėjo jį kaipo tikrą savo tėvą, jo pagerbimui, surengė birželio 16 d., 1921 m. puotą, išvažiavimą į Great Falls, Va. Ant rytojaus, birželio 17 d. visi darbininkai atminčiai nupirko auksinį laikradėlį už $89.-25 su užrašu: Jo mylistai **Jonui Vileišiui** Lietuvos Atstovui Amerikoje atminimui nuo Atstovybės darbininkų birželio 15 d., 1921 m., Washington, D. C. Pasirašo visas štabas sekantis: Pranas Rimkus, adv. DeWoolf, adv. M. M. Šlikas, Pranas Pukas, Tamas Šeimis, Alena Peleckaitė, Viktorija Janušaitė, Leonora Šaltiniutė, ir ant galo pasirašo gerb. M. J. Vinikas. Gerb. Vileišis tardamas padėkos žodį savo sandarbininkams sako: labai man malonu buvo su jumis dirbti tą sunkų Valstybės darbą, pilnai teko patirti, kad kožnas iš jusų atliekate savo pareigas sąžiningai, ir jeigu katras iš čia pasiliuosuotumėte del kokios nors priežasties, važiuokite Lietuvon, ten jus busite reikalingi, kaipo patyrę darbininkai, o ypač, kuomet atgausime Vilnių, o be abejonės jums busiu ten pirmutinis prietelis. Tokis išsireiškimas gerb. Vileišio net lig ašarų mus sugraudino. Ant galo pridurė gerb. M. J. Vinikas sekančiai: Nors yra labai didelė širdgėla su Tamsta persiskiriant, bet turime pilną viltį, kad Lietuvos Valstybei tenai esate labai reikalingas.

Ir su tokiu širdies skausmu Atstovybės Washingtono štabas turėjo su savo mylimu šeimininku persiskirti.

Man nuvažiavus New Yorkan, vėl ta pati parcėduna. Nueinu į Atstovybės ofisą visi, kaip skruzdės kruta, skubinas, riša pakelius, mergaitės rašo ant mašinėlių reikalingus gerb. Vileišio kelionei raštus, per jų raudonus skruostelius, rieda sidabrinės ašarėlės. Mat jis buvo visiems kaip tikrasai tėvas, todel ir labai sunku su juo persiskirti.

Nuliudę ant laivo radome jau didelį burelį viengenčių, kurių net buta iš tolimų valstijų, kaip tai: Gerb. Valdemaras Čarneckis, dabartinis Lietuvos Atstovas, ir gerb. M. J. Vinikas, iš Washington, D. C., pil. Rakauskaitė (dainininkė), Viskantas, abudu iš Chicagos. Dar buvo iš Pittsburgh, Pa. ir iš Boston, Mass., kurių neteko sužinoti. Amerikos lietuviai, kaip visuomet,ir dabar tinkamai parodė užsitarnautą jam pagarbą. Prie laivo triukšmingai sugiedojo Lietuvos ir Amerikos himnus, o po sugiedojimo pasipylė delnų plojimas, kad milžinas Olimpic laivas braškėjo. Apie antrą valandą po pietų tasai milžinas Olimpic sustenėjo galingu balsu ir į keletą minutų išnyko iš palydovų akių, lig kamparas. Tuomet visi pradėjo skirstytis, katras sau nuliudę, netekę taip garbingo svetėlio.

Pranas Rimkus.
Washington, D. C.

Protokolas.
Amerikos Lietuvių Susivažiavimo, Washington, D. C., Gegužės 30 ir 31, 1921.

(Tąsa)

Balsus suskaityti paskirta komisija iš Dr. E. G. Klimo ir S. E. Vitaičio. Balsavimo pasekmės buvo sekančios:

Stasys Gegužis, iš Mahanoy City, Pa., 81 balsas, adv. J. P. Uvick, iš Omaha, Nebr., 18 balsų, J. J.Hertmanavičius, iš Chicago, Ill., 7 balsai.

Paskelbta išrinktais: Stasys Gegužis pirmsėdis, o adv. J. P. Uvick, pagelbininkas.

Balsavimo ant Susivažiavimo sekretorių pasekmės buvo sekančios:

J. J. Hertmanavičius, iš Chicago, Ill., 32 balsai,

Adv. F. J. Bagočius, iš Boston, Mass., 62 balsai,

J. A. Mickeliunas, iš Chicago, 19 balsų.

Paskelbta rinkimų rezultatą esant sekančiu:

Susivažiavimo sekretorim adv. F. J. Bagočius, 1-mas sekr. pagelbininkas J. J. Hertmanavičius, 2-ras sekr. pagelbininkas J. A. Mickeliunas.

Nutarta rinkti rezoliucijų komisiją iš 5 narių. Į rezoliucijų komisiją didžiuma balsų išrinkti sekantieji:

J. O. Širvydas, iš Brooklyn, N. Y.,

Adv. J. S. Lopatto, iš Wilkes Barre, Pa.,

J. W. Liutkauskas, iš New York, N. Y.,

Dr. E. G. Klimas, iš Philadelphia, Pa.,

Jos. J. Elijošius, iš Chicago, Ill.

Susivažiavimo maršalkomis diduma balsų iš rinkti:

Pranas Ginkus, iš Baltimore, Md.,

Jonas Viskontas, iš Chicago, Ill.

Į presos komisiją išrinkti didžiuma balsų sekantieji:

Dr. A. P. Dambrauskas, iš Phila., Pa.,

Dr. J. J. Bielskis, iš New York, N. Y.,

Dr. A. Bacevičius, iš Elizabeth, N. J.

Visi Susivažiavimo išrinkti augščiau minėti viršininkai užtvirtinti aklamacijos budu.

Pirmas posėdis uždarytas 6 v. v., nutarus susirinkti į antrą posėdį 8 v. tą patį vakarą.

Antras Posėdis.

Naujai išrinktasis prezidiumas uzėmė savo vietas 8 v. v., pirm. Gegužis atidarė antrą posėdį.

Delegatams pareikalavus, pakaipėti į Susivažiavimą. Pašauktas adv. F.J. Bagočių, prabrieždamas Susivažiavimo svarbumą, jis nurodė, kad yra delegatų grupės, kurios kalbasi tarpe savęs: "laikykimės ir nepasiduokime" kitiems delegatams ar grupėms, taip pat yra ir tokių, kurie kalbina vieni kitus: "nors dabar užmirškime savo partiviškumus." Tie, kurie žada "laikyties ir nepasiduoti", stato savo ypatiškus arba savo partijos reikalus ir ambicijas augščiau visko, o tie, kurie geidžia "užmiršti savo partiviškumus" dar nėra visiškai suaugę politiškai ir nusistatę savo pažvalgose. Pasekmingam šio Susivažiavimo veikimui ir Lietuvos naudai, kurios dėlei Susivažiavimas šauktas, negerai yra "laikyties ir nepasiduoti," o "partiviškumų" netik kad nereikia išsižadėti, bet but labai negeistina, kad vieni ar kiti išsižadėtų. Reikia tik Lietuvos ir visos tautos ateitį ir gerovę statyi augščiau savo ir savo partijų ambicijų, o savo veikimo pasekmėmis galėsime pasidžiaugti patįs ir visa tauta.

Dr. J. J. Bielskis refermuoja apie peticiją su milijonų parašų, kuri bus Suv. Valstijų valdžiai įteikta, reikalaujant Lietuvai neprigulmybės pripažinimo. Nurodo svarbą to darbo ir pabriežia, kad paskalai, buk peticijos ir parašai išmėtyti ir "žiurkėms palikti" yra netiesa, kad visi minėti parašai surinkti, suskaityti ir į suvirš 140 knygų susiųsti. Pranešimas taipgi nurodo procedurą, kaip delegatai turės tas knygas į Baltąjį Namą nunešti ir prezidentui įteikti. Čionai kun. Bučys protestuoja, kad tie parašai yra pasenę ir todel negeri, bevertės, ir net kompromituojanti mus reikalus. Ant to atsako pil. M. J. Vinikas, nurodydamas, kad parašų rinkimas buvo surištas su daugeliu įvairių sunkumų, kad tų parašų rinkime dalyvavo visos musų partijos ir organizacijos, išskiriant kraštutinių kairiųjų, ir kad tie parašai nėra pasenę, nes paskutinieji tiktai siandien dar likosi priduoti, papildant visą milijoną. Raportas priimtas ir visas darbas, kaipo parašų rinkėjų, taip ir Atstovybės personalo, kursai juos sutvarkė, tapo užgirtas.

Pil. M. J. Vinikas referuoja apie nustatytą tvarką peticijos ir parašų prezidentui įteikimo; iš referato pasirodė, kad tvarka bus sekanti: Pas prezidentą audiencijoje dalyvauti galės tiktai delegacija iš 20 ypatų. Iš tų trįs bus garsus Amerikos veikėjai: Kongresmonas Walter M. Chandler iš New Yorko, Teisėjas Aaron J. Levy iš New Yorko, kuris yra taipgi pirmininku didžiausios pasaulyje žydų organizacijos, B'RITH ABRAHAM, ir Senatorius Wm. J. King. Lietuvių delegacijoje galės buti 6, latvių 5 ir estų 4. Kun.Bučys užklausė referento ir susirinkime buvusio Lietuvos Atstovo, ar tokia bendra akcija lietuvių su latviais ir estais nebus priimta už Amerikos lietuvių pastangą tų trijų valstybių ateitį ir likimą rišt į kruvą. Toks žingsnis nuo Amerikos lietuvių gali buti netik nereikalingas, bet gal ir per drąsus, nes tokius dalykus gali nutarti tiktai Lietuvos valdžia, todel be tam tikros Lietuvos valdžios instrukcijos Lietuvos Atstovybei Amerikoje, dalyvavimas sykiu su latviais ir estais yra negalimas. Ir jei mes sykiu dalyvausime — kun. Bučys tęsė — tai tiktai tuo supratimu, kad "mes sekame Lietuvos Atstovą, kur jis mumis veda, ir už visą akciją atsakomybę priimti turi jis." Ant to atsakė Lietuvos Atstovas, kad tokia bendra delegacija pas Suv. Valstijų prezidentą nereiškia jokio šių valstybių arba jų reikalų subendrinimo, nes delegacijos tų trijų tautų paduos savo peticijas atskirai ir perstatys savo reikalus atskirai. Bendrai šiame reikale dabar yra veikiama todel, kad Suv. Valstijų valdžia svarsto visų trijų Baltijos valstybių klausimą sykiu, o kadangi Latvija ir Estonija yra viso pasaulio valstybių (apart Suv. Valt.) pripažintos "dejure," tai ir Suv. Valst. valdžia tokio pripažinimo ilgai neatidėlios, todel ir lietuvių bendras žygiavimas su latviais ir estais pripažinimo klausime gali Lietuvai tiktai ant naudos išeiti. "De jure" pripažinimas beabejo bus suteikas visoms trims valstybėmis sykiu, todel bendrai šiame reikale veikdami mes niekuomi savo tautos suvereniteto arba Lietuvos valdžios autoriteo nežeminame ir nesumažinsime.

Prieita prie delegacijos rinkimo. Visapusiškai buvo apsvarstytas tokios delegacijos sąstatas ir vienbalsiai išrinkti sekantieji:

1. Jos Elijošius, iš Chicago, Ill.,
2. J.J. Hertmanavičius, iš Chicago, Ill.,
3. Antanas Ivaškevičius, iš So. Boston, Mass.,
4. Jonas Skritulskas, iš New Britain, Conn.,
5. Dr. E. G. Klimas, iš Phila., Pa.,
6. Kun. J. J. Jakaitis, iš Worcester, Mass.

Dr. E. G. Klimas pačios delegacijos buvo paskirtas, kaipo kalbėtojas delegacijos vardu.

Visiems delegatams patarta susirinkti 10 v. ryte ir sykiu, tvarkioje formacijoje, eiti į Baltąjį Namą, kursai tik keli šimtai pėdų nuo vietos, kurioje Susivažiavimas buvo laikomas. Priešakyje Amerikos ir Lietuvos vėliavomis išpuoštame automobiliuje bus vežama peticija su milijonu parašų, kurias, nukeliavus į vietą, delegatai išims, kiekvienas po knygą, ir nuneš į prezidento rumus.

Posėdis užsidarė 11:15 vakare, nutarus susirinkti ant rytojaus 9:30 v. (Bus daugiau).

Kaip Keliauti Lietuvon

Pirmiausia reikia pasirupinti gavimu paso. Neturint dar paso parašykite man reikalaudami pasui blankos — pareiškimo, ką tuojaus gausite. Paso gavimas trunka apie 10 dienų.

Kada jau bus gautas pasas, tada pranešiu kada išplaukia laivai ir kada turėsite atkeliauti į New Yorką, kur paprastai reikia pributi dviem dienom pirm išplaukimo laivo, kad gauti leidimą iš Custom House užsimokant "Income Tax," sutvarkyti bagažus ir t. t.

Visi, krie esate užsimokėję "Income Tax" savo distriktuose Internal Revenue Collector'iui, tai paimkite su savim gautas kvitas, kurias parodžius New Yorko muitinėje bus gaunamas leidimas be mokesnio, o kurie neturi kvitų, tokie turės užsimokėti, nes be New Yorko muitinės leidimo nė vienas negali iškeliauti.

Bagažo galima imti vieną didoką baksą ant kiekvienos pilnos laivakortės, ir pusę bakso ant pusės laivakortės—vaikų nuo 1 iki 10 metų senumo. Siuvamas mašinas imant reikia apkalti į baksą ir ant laivo mokėti $10.00 freito. Bagažus galima apdrausti-inšiuryti iki Lietuvos nuo New Yorko po $2.00 už kiekvieną $100.00 vertybės.

Amerikos lietuviai nepiliečiai, keliaujanti aplankyti savo gimines Lietuvoje, turi teisę sugrįžti Amerikon laike šešių mėnesių nuo dienos iškeliavimo su tuo pačiu pasu, ir tokių ateivystės varžymas neliečia. Kas negalėtų sugrižti laike 6 mėnesių, tokis turėtų paduoti prirodymus Amerikos konsuliui Kaune, kokių priežasčių dėlei negalėjo grįžti paskirtame laike.

Keliaujanti per Liepojų reikia Latvijos konsulio vizos.

Keliaujanti per Antverpą reikia Belgijos ir Vokietijos konsulių vizų.

Keliaujanti per Rotterdamą reikia Lenkijos, Olandijos ir Vokietijos konsulių vizų. Pasivėlinus į konsulių offisus nueiti prisieina nakvoti, tai dar $5.00. — Keliaujant per Hamburgą jokių vizų nereikia.

LAIVAKORČIŲ KAINOS:

Iš New Yorko į Liepojų be persėdimo	$145.00
Iš New Yorko į Liepojų per Hamburgą	132.00
Iš New Yorko į Eitkunus per Hamburgą	130.00
Iš New Yorko į Eitkunus per Rotterdamą	104.60
Iš New Yorko į Eitkunus per Antverpen	107.15

Prie tų kaimų dasideda $5.00 War Tax. Pasai grįžimui į Lietuvą $10.00.

Keleiviai yra pasitinkami ant dypų, aprupinami jų bagažai, gera nakvynė, apmokėjimas "Income Tax," palydėjimas ant laivų.

Siunčiu pinigus į Lietuvą ir visas šalis žemiausiu, pigiausiu kursu, greitai ir telegramu.

Parašau visokius legališkus dokumentus lietuviškai ir angliškai, ir patvirtinu kaipo Viešas Notaras — Notary Public.

Veik visuose lietuvių laikraščiuose tilpo apgarsinimai, jog tuli "biurai" gauna pasus į 3 dienas ir paskiausia, kad "pasportus gaunam už dyką" yra neteisingi ir tokiems netikėkite. Jei kas gaus "dykai pasportus," tai jie yra falšyvi ir keleiviam kainuoja dešimteriopai daugiau. Laivakoričių jie "pigiaus" ir negali parduoti.

Rašydami pridėkite 2c. stampą ir adresuokite:

P. MIKOLAINIS,

53 Hudson Ave., Brooklyn, New York.

Dickinson 3995 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.

Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.

Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.
" 1 " 3 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Dr. Paul J. Jakmauh

(Jakimavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.

509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H.S. Stone O.D.

Akiu Specijalistas.

399a Broadway,

Tarpe E ir F gatviu. South Boston.

Pranešimas

Pranešame, kad Darbo Žmonių Knygyno katalogai 1920 metų jau išsibaigė, gi 1921 dar negatavi, todel kurie negavote teiksitės atleisti. Dabar Darbo Žmonių knygyno SANDĖLIS išaugo į taip didelį, kad ta vieta, kurioje dabar yra pasidarė per ankšta, prisieina ieškoti didesnės vietos, kurioje butų galima netik, kad visas Europoje ir Amerikoje išleistas lietuviškas knygas sutalpinti, o ir svetimtautiškų kad nemažai tilptų, tad del tos priežasties reikalinga taipat didelio katalogo, kokio dar lietuviški knygynai niekuomet neturėjo. Parupinimui to, reikia daug pinigų. Taipgi del stokos pinigų ir dėlei dar nežinomos vietos gali buti, kad ims laiko apie keli mėnesiai, kol viskas bus gatava ir todel, brangųs Darbo Žmonių Knygyno rėmėjai, turėdami progos pasinaudokite per draugus, kurie gali ypatiškai atvažiuoti, arba patys atvažiuokite, mes užtikriname, kad čia gausite knygų, kokių kituose knygynuose negaunate, jau dabar turime galybę tik-ką iš spaudos ir jau atgabenta iš Lietuvos knygų, taipgi laikraščiai: "Lietuvos Ukininkas" 10c., "Socialdemokratas" 5c., "Sietynas" 30c., "Aušrinė" 30c., "Trimitas" 20c. "Mokykla ir Gyvenimas 50c. Siųskite užsakymus ir kartu pinigus šiuomi adresu:

J. B. AGLINSKAS,

3238 S. Halsted St., Chicago, Ill.

SANDARIEČIAI PLATINKITE "SANDAROJE." SAVO ORGANĄ

Paskutiniomis dienomis gavome iš Klaipėdos Lietuvos žemlapių, kurios parduodame po $1.25. Tad, kurie norite, pasiskubinkite, nes jau baigiame sykiu su užsakymu siųskite ir pinigus "Sandaros" adresu.

Tel. S. B. 2488

DR. J.C. LANDŽIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston, Mass

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Tessmer

DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyręs dentistas, prieinamos kainos. Atdara subatoms po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310.

"Vaikai nustokite bereikalingai peštis — yra užtektinai BAMBINO jum abiem!"

Kudikiai mėgsta jį! Jie prašo daugiaus!

Net ir mažyčiai žino, kad

BAMBINO

yra geriausia gyduolė visame pasaulyje, kuri duoda galimybės buti liuosu nuo vidurių užkietėjimo. Ji paveikia per vieną naktį; lengvai, tačiaus tikrai! Aptiekose parsiduoda po 50c. arba už 60c. apmokėtu pašto siuntiniu prisiunčiame tiesiog iš labaratorijos.

F. AD. RICHTER & CO.

3rd Avenue & 35th Street, Borough of Brooklyn, New York City

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

H. CABITT,

100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Mažiau Darbo Del Visų

Nereikia malkų nešti nei kapoti, nei anglių į doklus pripilti, nei pelenų išnešti, nebus suodžių.

New Perfection Kepimo Karosininis Pečius suteikia gatavą ugnį ir dega kaiptik jos reikia. Šitas parankus, šiolaikinis kepimo pečius, yra pertikrines savo vertę del 3,000,000 šeimynų. Jis reiškia daugiau gerumo virime ar kepime, vėsesnė ir švaresnę virtuvę.

Ugnis galima nutaisyti kaip tik nori, del greito ir palengvi virimo ir su taupumu.

NEW PERFECTION, Kepimo Karosininis Pečius yra su 1, 2, 3 ir 4 degtuvais. Kitas parankus yra **New Perfection Vandenio Šildytojas** duoda karštą vandenį kaiptik reikia. Greita ir lengva priekaba.

SOCONY KEROSENE OIL

New Perfection Hot Water Heater

For best results use Socony Kerosene

STANDARD OIL CO. OF NEW YORK

NEW PERFECTION
OIL COOK STOVE AND WATER HEATER

Kodel žmones Išgeltę?

Kaip mašina be elektros negali judėti, taip žmogaus kunas be kraujo butų be gyvasties. Jeigu kraujas yra per tirštas ar per skįstas, žmogus yra išgeltęs ir daugiausia išbertas spuogais-votimis.

Tas yra teisybė, ypatingai vasaros metu, nes kraujas yra pilnas nečystybės, kuri susirinko laike žiemos. Tuomet žmogus yra silpnas, neturi ambicijos ir pajiegos, pageltęs ir paprastai silpnas. Tas labai kenkia sveikatai ir žmogus išrodo negražus. Tą visą blogumą prašalina **Salutaras Bitteris,** kurio kaina tik **$1.25.**

Tukstančiai moterų mums dėkuoja už sugrąžinimą sveikatos, todel mes rekomenduojame moterims, kurios daug kenčia nuo lyties ligų, kad vartotų **Reguliatorių** del Moterų. Kaina **$1.00.**

O kas yra labai svarbu, tai kraujo valdytojas, kuris yra taip reikalingas, kaip alyva mašinai. Kaina **$1.00.**

Galima gauti **Gumbo Lašų, Širdies Lašų** ir daug kitokių gyduolių, kurias čia negalima suminėti.

Reikalauk musų gyduolių pas savo Aptiekorių, o jeigu negali gauti, kreipkis pas mus.

Mes išpildom receptus iš Amerikos ir Europos su didžiausia atyda. Reikalauk musų vaistų ir žolių surašo — siunčiam dykai.

SALUTARAS DRUG & CHEMICAL COMPANY,

1707 S. Halsted St., Dept. 109 Chicago, Ill.

Vietos žinios.

ATSIDARO MOKYKLA.

Simano Daukanto Lietuvių Mokykla atsidaro Liepos-July 18 dieną, '21 m., "Sandaros" kambariuose, 327 E Street, So. Boston. Bus mokinama lietuvių kalbos, rašybos, istorijos ir dailės. Mokytojaus "Sandaros" ir "Keleivio" redaktoriai. Mokslas, popierą, peišeliai bus duodama dykai.

Visi vaikučiai, norintieji lankyti šiuos kursus, turi susirinkti viršminėtoje dienoje, devintą valandą ryte, "Sandaros" kambariuose.

Tėvai nepraleiskite šios progos, jei norite, kad jusų vaikai butų naudingi Tėvynei Lietuvai.

S. D. M. Valdyba.

KIPRAS PETRAUSKAS šiomis dienomis parašė iš Milano, Italijos, broliui Mikui Petrauskui, Bostone, laiką, kad greitu laiku važiuojąs Lietuvon apie dviems mėnesiams atostogoms. Po to griš Italijon ir dainuos Romoje Costanza teatre ir Genujoje. Esąs užkontraktuotas Italijos didžiųjų teatrų žiemos sezonui dainuoti šiąs operas: Mignon, Tasca, Lohengrin, ir La Bohema. Turįs pakvietimą važiuoti Pietynėn ir šiaurinėn Amerikon. Tad, galimas daiktas, kad Kipras Petrauskas, sekantį pavasarį, dainuos kurioje nors didžiųjų Amerikos operų teatre.

PENKIŲ METŲ KANKLĖS jau, kaip žinome, spaudoje. Tarp ko kito reikia pažymėti, kad ten spausdinasi ir didesni veikaliukai: Menequin'ų šokis, iš "Velnio-Išradėjo," Laimingas, didus... ir gabalėliai piano muzikos: "Kaip skiedra ir pluta Nemunu plaukė," duettai: "Ilgu, ilgu" ir kiti. Yra ten solos įvairiems balsams — žemiems ir aukštiems. Dabar jų kaino 3 dol. Du kartu bus brangesnės, kuomet bus atspausdintos. Už 4-6 sąvaičių apleis "Kanklės" spaustuvės bustynę.

BOSTONO SIUVĖJŲ STREIKAS.

Dar traukiasi ant toliau, bet manome, kad greitu laiku baigsis. Kožną dieną gaunam pranešimus iš firmų ir manoma greitu laiku susitaikyti. Jos pamatė, kad pralaimėjo kovą su unijistais, ir joms nieko neliko, kaip tik daryti agrimentą ir pripažinti darbininkų uniją A. C. W. of A. ir dirbti po senovei, kaip dirbo praeitais metais. Bet keletas šapų yra dar ant streiko, kur dar reikia piketuoti — dar turime keletą tuzinų skebų.

Spaudos Komisija:
A. Juodgudis,
J. Patrick,
J. Peldžius.

SUSIRINKIMAS!

L. Simano Daukanto Mokyklos, Lietuvių svetainėje, Liepos 15 d., 1921 m., 7:30 val. vakare.

Malonėkite atsilankyti visi nariai ir draugijų komitetai, nes bus svarbių reikalų. **Valdyba**

IŠ VILNIAUS.

(Seka nuo 1 pusl.).

kergti Lenkijai. Kaip jie begėdžiai, platindami savo raštus, nesigėdi naudotis bažnyčia!

O taip gerai buvau atlikęs kelionę į Vilniaus šventąsias vietas: apėjau Kalvarijas, atlikau išsavo gyvenimo išpažintį, buvau pasižadėjęs neįsileisti savo sielon pykčio ir neapykantos. Kur čia tau išsisaugosi? Nejaugi kun. Olšauskis netur kur dėti savo rašpalaikio? Aušros Vartų klebonas neįstengia suvaldyti kamža apsitaisiusių bažnyčios tarnų?

Meldžiamasai, šį mano laišką atspausk laikraštyje: tegu žino dvasiškių valdžia, tegu žino maldininkai, tegu varo strimgalviais iš šventųjų vietų tokius "ponus", kaip kitados Kristus kad išvarė Jeruzalėje iš bažnyčios pirklius, palukninkus ir kitus, kurie Dievo namus buvo beverčia nedorėlių urvu.

Su pagarba
Maldininkas iš Valkininko Kuopos.

PAGERBIMAS LIETUVOS ATSTOVO GERBIAMO JONO VILEIŠIO.

Birželio 15, 1921, Washington, D. C. Atstovybės darbuotojai savo šeiminynkui, gerbiamui Jonui Vileišiui, surengė puikų išvažiavimą į Great Falls, Va.

Atstovybės darbuotojos, pilietės: V. Janušaitė, A.Peleckaitė ir L. Šaltėniutė, pagamino puikių užkandžių ir susėdę į karą važiavome į paskirtą vietą. Puikųs gamtos reginiai važiuojant malonų įspudį darė į mus, o pasiekę Great Falls, tikrai atsikvėpėme tyru tenykščiu oru. Susėdę netoli šniokštančio vandenpolio, pradėjome ragauti skaniausius užkandžius. Šaukėme už gerbiamo Atstovo Vileišio sveikatos, valio net uolos braškėjo. Gerbiamas Vileišis sušuko, norėčiau jus visus matyti Lietuvoje, Vilniuje! čia vėl pasipylė balsai: valio! valio! ura!

Pasilinksminę, pažaidę, laiveliais pasivažinėję, nusitraukėme paveikslus, grįžome atgalios į Great Falls, ir ten suėjome ant vakarienės šie asmens: gerbiamas astovas Vileišis, jo padėjėjas, J. Vinikas, p. Vinikienė, Mrs. Penk, (amerikone), Pr. Rimkus, V. Janušiutė, A. Peleckiutė, L. Šaltėniutė, gi pp. Šlikas, T. Šeimis ir Pr. Pukas, kazin kur pasimetė nuo draugijos, ir jie ant vakarienės nebuvo. Nepaprastai malonu buvo gėrėtis gamtos reginiais, turint taip gerbiamą svečią draugijoje — atstovą Vileišį, kurį turėjome laimę paskutinį kartą gal pasisvečiuoti ir atiduoti pagarbos vaišę. Nusitraukę paveikslus grupoje, slinkome namo link.

Laimingos kelionės, rupestingai darbštus Atstove.

Pr. Rimkus.

SANDARIEČIAI PLATINKITE SAVO ORGANĄ "SANDARĄ" IR UŽRAŠYKITE SAVO GIMINĖMS LIETUVON.

ĮDOMI KNYGA.

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos labai žingeidi knyga: "Nuteriotas Lietuvos Draugų Komiteto Veikimas". Knyga graži, su paveikslais, didelėmis raidėmis, aiški, lengva kalba, turinti netoli šimtą puslapių ir visa pripildyta įdomiais rašiniais ir nušviečia So. Bostono lietuvių ištisų metų veikimą Lietuvos naudai. Šioje knygoje telpa daug šių dienų dokumentų, Lietuvos valdžios atsišaukimų, Lietuvos Gynimo Komiteto telegramos, prašymai ir kiti naudingi pasiskaitymai, kurie bus naudingi kol Lietuva gyvuos. Žodžiu sakant, yra didelės atgimstančios Lietuvos istorijos — atmintis ant visados.

Šioje knygoje yra visų veikėjų, darbuotojų, aukotojų, Lietuvos paskolos bonų pirkėjų vardai, pavardės, iš kur paeina iš Lietuvos ir kiek kuris aukojo, arba už kiek bonų pirko. Kiekvienas lietuvys, o ypač Bostono ir apielinkės, turėtų šią knygą įsigyti, nes iš jos galima daug ko pasimokinti, daug ko dasižinoti. Kaina 50 centų. Galima gauti "Sandaros", "Keleivio" Redakcijose ir Baltic States Bankoje. Visas pelnas eina Lietuvos šauliams.

JUOZAPAS SOKAS,
380 W. 4-th St.,
So. Boston, Mass.

Garadžius

ANT PARDAVIMO patogioje vietoje. Pelno galima daryti nemažiau, kaip $10,000. į metus. Prekė ir išlygos labai lengvos. Savininkas yra senas žmogus ir gyvena toli nuo savo biznio,ir todel parduos labai pigiai. Apie tai kłauskite pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

Cambridge

27 šeimynų naujas murinis namas geriausioje vietoje Cambridge'ui. Rendos neša $13,122.00 per metus. Išmokėjus visus iškasčius lieka čysto pelno $6500. per metus. Prekė $68,000. ir labai lengvos išlygos. Klauskite apie tai pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

Ant Commonwealth Ave.

Geriausioje vietoje Boston'e, milijonierių apgyventa vieta. 20 šeimynų su visoms vigadoms, neša rendos suvirš $15,000. per metus. Prekė ir išlygos labai pigios. Savininkas priims mažą namą arba morgičius kaipo dalį įmokėjimo. Klauskite pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

Dorchester'i

3 šeimynų, 17 kambarių, su visomis vigadomis, piazai, 3 gariniai pečiai sklepe, murinis namas. Rendos neša $87.00 per mėnesį. Prekė $7300. ir $1300. įmokėti. Klauskite pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

2 štorai, garadžius ir grocernės biznis su visais tavorais. Prekė $8,-800. ir lengvos išlygos. Klauskite pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

12 kambarių, garadžius ir sodas arti prie So. Boston'o. Savininkas labai nori parduoti. Namas yra su visomis vigadomis ir elektrikos šviesa. Prekė ir išlygos pus-dykiai. Klauskite apie tai pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

Mattapan.

3 šeimynų 17 kambarių namas su elektiko šviesoms ir 3 šilto vandenio (3 hot water heaters) pečiais sklepe, su piazais iš užpakalio ir iš priekio, gražus daržas. Rendos neša $130. per mėnesį. Prekė ir išlygos labai pigios, nes savininkas turi išvažiuoti į kitą miestą. Klauskite apie tai pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

Roxbury.

4 namai po 6 šeimynas, kožnas yra su visomis vigadomis ir šiluma. Rendos neša $240 per mėnesį. Kožno namo prekė po 7500 dolerių už kožnas duris ir po $1000. įmokėti. Klausk apie tai pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

So Boston'e.

3 šeimynų 12 kambarių, gasai, toiletai, skalbynės, kieto medžio padlagės, cementuotas sklepas gražus, aptvertas daržas, prie Sixth St., arti E St. Prekė $4500. ir $1500. įmokėti. Savininkui yra labai reikalingi pinigai del biznio. Klauskite apie tai pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

6 šeimynos, 34 kambariai, su vaniomis, šiluma, elektros šviesa ir piazais del kožnos šeimynos, kampinis namas ant "K" St., arti naudynių. Prekė ir išlygos labai pigios. Klauskite apie tai pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

2 šeimynų, 12 kambarių, arti Dorchester St. Prekė $800. ir $200. įmokėti. Klauskite apie tai pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

4 šeimynų, 20 kambarių ant Bolton St. Rendos neša $28. per mėnesį. Prekė $650. ir $150. įmokėti. Klauskite apie tai pas A. IVAŠKEVIČIŲ.

Norinti pirkt namus, farmas garadžius, ar biznius nepamirškite matyt pirmiausiai A. IVAŠKEVIČIŲ. nes jojo pirmiausioji Boston'e Namų ir Ukių pardavimo agentura. Galima gauti pigiausiai ir atsakančiausiai pirkti namus ir ukes visose vietose Naujoje Anglijoje.

LITHUANIAN AGENCY,

A. IVAŠKEVIČIAUS OFISAS,
361 BROADWAY, SO. BOSTON 605
TELEFONAI: 1337 31

IŠVAŽIAVIMAS!

Rengia Švento Jono Krikštytojo Draugija, Cambridge, Mass.

Nedėlioje,

LIEPOS - JULY 24 d., 1921 M.

ANT RUGBY PARK,

Mattapat, Mass.

Kaip vietiniai, taip ir apielinkės lietuviai kviečiami atsilankyti koskaitlingiausiai, kur galėsite linksmai laiką praleisti, nes bus gardžių gėrimų ir užkandžių, o taipgi ir visokių žaislų. Todel kaip senus, taip ir jaunus, visus širdingai kviečiame atsilankyti.

RENGIMO KOMITETAS.

ATSIŠAUKITE!

Kas pametėte akinius buvusiame sandariečių piknike, Liepos 4 d. atsišaukite į "Sandaros" **Adm., 327 E St.**

LINKSMAS IŠVAŽIAVIMAS!

Rengia Cambridge Lietuvių Ko-op. Bendrovė.

NEDĖLIOJ, LIEPOS 17 d. 1921

Ant Dr-gų V. ir K. STAŠIŲ (Farmos Ukės)

92 Village St., Millis, Mass.

Trokai išeis nuo Bendrovės krautuvės, 39 Portland St., Cambridge, Mass. kaip 9:30 val. išryto. Norintieji važiuoti trokais malonėkite paduoti savo vardus krautuvėje.

Tai bus vienas iš linksmiausių išvažiavimų, nes yra dailųs plotai lygios pievos, kur bus galima žaisti visokie žaislai. Bus ir muzika. **Įžanga veltui.**

Širdingai kviečia visuomenę atsilankyti **C.L.K.B. Komitetas.**

P S. — Jeigu lytų, tai bus atidėta ant **Liepos 31, 1921.**

NOTARAS

(Rejentas)

JONAS D. ŠEKYS,

101 Oak St., Lawrence, Mass.

Koki tik legališki popieriai ar dokumentai reikia padaryti ar užtvirtinti, tai čia tas viskas daroma su geriausiu rupestingumu ir už prieinamą kainą, kaip tai: **visoki liudymai, daviernastys, pirkimo bylos, vekseliai, pasai** ir t. t.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznierius

ANT. NAUJOKAITIS

208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

URBSZO, SEKYS IR KO.

101 Oak St., Lawrence, Mass.

Agentura laivakorčių, pinigų siuntimo ir t. t. Geriausia ir parankiausia vietą, kur kiekvienas lietuvis randa tinkamą ir atsakantį patarnavimą. Pinigai Lietuvon geriausia ir greičiausia nueina. Išrupiname visiems keliauninkams pasus, padarome visokios rušies liudymus. Esame registruoti NOTARAI Lietuvos Atstovybėje. Visada, kokį tik reikalą turėsite, kreipkitės pas mus, o tikrai busite užganėdinti.

TEISINGIAUSIA REAL ESTATE AGENTURA.

Norinti pirkti arba parduoti namą, visuomet kreipkitės pas mus, o mes suteiksime greitą ir teisingą patarnavimą.

LITHUANIAN HOME BUILDERS CO., INC.,
And Real Estate
366 W. Broadway, Room 1
So. Boston, Mass. Tel. 1878-J.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

VALIO PRIE DARBO!

Dabar yra laikas
Patogus ir sveikas
Pentyt jusų namą,
Ką butinai reikia,
Tad greit šaukit musų
Pentorius geriausius,
Kurie seną namą
Padaro naujausiu.

LITHUANIAN HOME BUILDERS CO., INC.,
(Pentorių Dept.).
'66 W. Broadway, Room 1
SO. BOSTON, MASS.
Tel. S. B. 1878-J.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių salės.

P. BUTKEVIČIUS,
301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška
UŽEIGA
pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.

Laiškai Lietuvon

Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popiero, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškams popierų su gražiomis kvietkomis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar atspausdinome. Kaip va:

LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; Į TĖTYNĘ; MUSŲ VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvynė Musų); ATMINIMAS LIETUVOS; SKUBĖKI LAIŠKELĮ; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BROLĮ.

Visi laiškai su naujausiomis eilėmis parsiduoda po 5c., 12 už 50c. Daug imant duodame nuošimtį.

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

"KANKLES"

Ilgai lauktos "KANKLĖS" vėl pradeda kankliuoti. Šį metą komp. MIKAS PETRAUSKAS leidzia netik šių metų "kankles", bet ir visų keturių praeitų metų bus naujai peržiurėtos ir viena knyga-sąsiuviniu išleista. Dabar jų kaina 3 dol., o kaip tik apleis spaudą (už apie dvejų mėnesių) bus "Kanklių" kaina 6 dol. "Sandara" priima prenumeratą. Siųsk tuojaus TRIS dol. šio antrašu:

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

EXTRA PUIKIAUSIS

Piknikas!

Rengia D. L. K. Gedimino Benas po vadovyste F. A. Kraučiuno

ATSIBUS NEDĖLIOJE,

LIEPOS-JULY 17 d. 1921 m.

Prasidės nuo 10 val. išryto.

ANT BAČINSKIO FARMOS, BEDFORD, MASS.

Šis piknikas bus vienas iš inigų jauniems ir seniems. To-Benas ir bus kitokių pasilinksm puikiausių, nes griežš tankiai del nepraleiskite progos.

Širdingai kviečia skaitlingai atsilankyti. **Did. Liet. K. G. B.**

Kure norėtumėt važiuoti trokais arba automobiliais, tie turite paduoti vardus išanksto Beno nariams ir J. Petraičiui, 371 Broadway. Trokai ir automobiliai išvažiuos kaip 10 val. ryte nuo Lietuvių Svetainės, kampas E ir Silver Sts.

ATLAS CLOTHING CORPORATION

Didžiausia ir garsiausia išdirbystė visokios rušies rubų Naujoj Anglijoj. Musų išdirbimas yra kuogeriausias ir prekės visiems prieinamos. Norėdami siutų, spring - overkotų, arba reinkotų, kreipkitės pas mus, o busite užganėdinti. Musų ofisas ir dirbtuvė yra ant

343 BROADWAY SOUTH BOSTON, MASS.
(2-ros ir 3-čios lubos).

Ar Jus Kankina Pleiskanos?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jums Galvos Odą Niežti?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųsų Plaukai Slenka?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųs Norite Apsaugoti Juos?
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui savo plaukų gražiais ir tankiais
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui galvos odos reikai ir švariai
NAUDOKITE Ruffles

Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonką, arba tiesiog iš išdirbėju per paštą už 75c. bonką.

F. AD. RICHTER & CO.
3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.